

Journal Website

Article history:
Received 21 January 2026
Revised 29 May 2026
Accepted 06 June 2026
Initial Publication 14 October 2026
Final Publication 22 June 2027

Dynamic Management and Business Analysis

Volume 6, Issue 2, pp 1-28

E-ISSN: 3041-8933

The Impact of Managerial Ability on Audit Outcomes

Tahereh. Yaghoubizadeh¹, Leila. Zamani^{2*}, Zeinab. Baradaran Khanian³

¹ MA, Department of Auditing, Khatam University, Tehran, Iran

² Assistant Professor, Department of Accounting, Faculty of Management and Finance, Khatam University, Tehran, Iran

³ Ph.D., Department of Urban and Regional Economics, Visiting Professor of Khatam University, Tehran, Iran

* Corresponding author email address: l.zamani@khatam.ac.ir

Article Info

Article type:

Original Research

How to cite this article:

Yaghoubizadeh, T., Zamani, L., & Baradaran Khanian, Z. (2027). The Impact of Managerial Ability on Audit Outcomes. *Dynamic Management and Business Analysis*, 6(2), 1-28.
<https://doi.org/10.61838/dmbaj.380>

© 2027 the author(s). Published by Knowledge Management Scientific Association. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) License.

ABSTRACT

Objective: This study aims to examine the impact of managerial ability on audit outcomes and the moderating effects of corporate governance and information asymmetry.

Methodology: The study used a ten-year panel dataset of 145 publicly listed firms, totaling 1,450 observations. Managerial ability served as the main independent variable, while audit outcomes—including financial restatements, audit delay, audit fees, and audit opinion type—were the dependent variables. Corporate governance and information asymmetry were treated as moderators. Control variables included firm size, return on assets, leverage, loss status, market-to-book ratio, audit firm size, and audit firm changes. Logistic regression was employed for binary outcomes, and generalized least squares regression was applied for continuous outcomes.

Findings: Results indicate that managerial ability significantly reduces the likelihood of financial restatements, audit delay, and audit fees, while increasing the probability of receiving an unmodified audit opinion. Corporate governance moderates the effects, such that managerial ability has stronger impacts in firms with weaker governance structures. Information asymmetry amplifies the effectiveness of managerial ability, enhancing audit quality and reducing reporting errors. Control variables such as firm size, return on assets, and leverage also showed significant relationships with audit outcomes.

Conclusion: The findings suggest that skilled managers can improve audit outcomes by enhancing financial reporting quality and reducing audit risk, and that the strength of corporate governance and the level of market information asymmetry determine the magnitude of these effects.

Keywords: Managerial ability, audit outcomes, corporate governance, information asymmetry, financial restatement, audit delay, audit fees, audit opinion

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The relationship between managerial ability and audit outcomes has become a central concern in contemporary accounting and corporate governance research. Prior studies have emphasized that the effectiveness of corporate governance mechanisms, combined with managerial competencies, substantially shapes financial reporting quality, audit performance, and organizational transparency (Haque et al., 2025; Neiroukh, 2025; Tunyi et al., 2025). Managerial ability, defined as the capacity of executives to efficiently utilize resources, make informed decisions, and adapt strategically to complex environments, is theorized to influence the accuracy, timeliness, and reliability of financial disclosures (Atika et al., 2022; Bazrafshan et al., 2021; Jiang et al., 2025). High-ability managers can mitigate information asymmetries, streamline reporting processes, and enhance the interpretability of financial statements for internal and external stakeholders. Such competencies are particularly salient in environments where regulatory oversight or governance structures are weak, as managerial capability can act as a substitute for formal monitoring mechanisms (Kharuddin & Basioudis, 2022; Komal et al., 2022; Ren et al., 2023).

Audit outcomes, including audit fees, audit delay, modified opinions, and the incidence of financial restatements, are strongly affected by managerial characteristics, as executives' decisions influence both the underlying financial reporting and the perceived risk by auditors (Abraham et al., 2024; Dalwai et al., 2023; Lauwangsa et al., 2023). Prior literature highlights that high-quality managerial ability can reduce audit risk, lower audit fees, and improve audit opinion quality by providing clearer and more reliable accounting information (Assad et al., 2024; Parker et al., 2024; Wang, 2024). Furthermore, the interaction between managerial ability and corporate governance mechanisms, such as board oversight, audit committees, and shareholder monitoring, can amplify or attenuate these effects, suggesting that both individual managerial competencies and organizational structures jointly determine audit outcomes (Hassan et al., 2021; Hesarzadeh & Rajabalizadeh, 2020).

Another important dimension is the moderating effect of information asymmetry on the relationship between managerial ability and audit results. In contexts of high information asymmetry, auditors face greater uncertainty and perceived risk, which can elevate audit fees, delay reporting, and increase the likelihood of modified opinions or restatements (Nguyen & Li, 2021; Oskouei & Sureshjani, 2020; Saragih & Ali, 2022). Managers with higher ability may compensate for this asymmetry by providing transparent, timely, and reliable financial information, thereby facilitating audit processes and improving outcomes. Evidence from multiple jurisdictions suggests that managerial competencies play a critical role in reducing reporting distortions, especially under conditions of incomplete or asymmetric information (Hoben et al., 2020; Komal et al., 2022; Lee et al., 2022).

The literature also emphasizes the influence of managerial ability on audit-related costs and timeliness. Studies indicate that firms led by highly capable managers experience lower audit fees, shorter audit delays, and fewer occurrences of financial restatements (Bazrafshan et al., 2021; Dalwai et al., 2023; Lauwangsa et al., 2023). This is explained by the ability of managers to enhance financial reporting quality, reduce estimation errors, and implement effective internal controls that limit the need for additional auditor effort. Moreover, managerial ability interacts with organizational governance mechanisms to determine audit outcomes, whereby strong governance structures may reduce the marginal impact of

managerial ability, and conversely, weak governance amplifies the importance of managerial competency as a substitute mechanism (Haque et al., 2025; Kharuddin & Basioudis, 2022; Tunyi et al., 2025).

Given these theoretical and empirical foundations, this study seeks to comprehensively examine the interplay among managerial ability, corporate governance, information asymmetry, and audit outcomes in the context of a developing capital market. By integrating managerial capability metrics with governance quality indicators and measures of information asymmetry, the research extends prior work that has either focused exclusively on managerial or governance determinants of audit results (Hassan et al., 2021; Jiang et al., 2025; Neiroukh, 2025). Additionally, the study contributes to the emerging discourse on how managerial competencies function as a risk-mitigating mechanism in environments characterized by imperfect monitoring and reporting structures, aligning with contemporary theoretical perspectives on upper echelon theory and agency conflicts in accounting research (Abraham et al., 2024; Assad et al., 2024; Parker et al., 2024).

Methods and Materials

This study employed a longitudinal panel design covering a ten-year period for publicly listed firms. The sample consisted of 145 companies, resulting in 1,450 firm-year observations. Managerial ability was operationalized using a composite measure derived from executives' prior performance, decision-making efficiency, and resource allocation effectiveness. Corporate governance strength was measured using an index that incorporated board structure, audit committee effectiveness, and ownership concentration. Information asymmetry was quantified using the bid-ask spread and variability in analyst forecast errors. Audit outcomes were operationalized across four dimensions: financial restatement incidence, audit delay, audit fees, and type of audit opinion. Control variables included firm size, financial performance (ROA), leverage, profitability, market-to-book ratio, audit firm size, and audit firm changes. Data were collected from company financial statements, stock exchange filings, and archival databases. For the estimation, logistic regression models were applied for binary dependent variables (restatements and audit opinions), while generalized least squares regression was used for continuous outcomes (audit delay and audit fees). Interaction terms were included to assess the moderating effects of governance and information asymmetry.

Findings

The analysis revealed that managerial ability significantly reduces the likelihood of financial restatements, decreases audit delay, lowers audit fees, and increases the probability of receiving an unmodified audit opinion. In particular, a one-unit increase in managerial ability decreased the odds of restatement occurrence and audit delay, indicating that managerial competence improves internal controls and financial reporting reliability. Audit fees were inversely related to managerial ability, reflecting the reduced perceived risk by auditors and lower effort required to conduct the audit. The probability of receiving a favorable audit opinion increased with managerial ability, highlighting the capacity of skilled managers to provide high-quality, transparent financial information.

Moderating effects were evident in the interactions between managerial ability and corporate governance. Strong governance attenuated the magnitude of managerial ability's impact on audit outcomes, while weak governance amplified it. For instance, in firms with weak governance structures, the reduction in restatements and audit delay due to managerial ability was more pronounced. Conversely, in firms with strong governance, managerial ability still had a positive effect but with diminished intensity,

suggesting a substitution effect between governance mechanisms and managerial skill. Similarly, interaction with information asymmetry showed a reinforcing effect: in high-asymmetry environments, managerial ability exerted a stronger influence on reducing restatements, audit delay, and audit fees while enhancing audit opinion quality.

Control variables behaved as expected: firm size positively affected audit delay and fees, leverage was associated with longer audit processes and higher fees, and profitability indicators were inversely related to audit costs. Audit firm characteristics, including size and changes, also significantly influenced audit outcomes, corroborating the importance of institutional factors in moderating auditor behavior and reporting efficiency.

Discussion and Conclusion

The findings indicate that managerial ability is a critical determinant of audit outcomes, operating both directly and through interactions with corporate governance and information asymmetry. Managerial competence enhances the quality of financial reporting, strengthens internal controls, and mitigates auditor-perceived risks, thereby reducing restatements, expediting audit processes, lowering audit fees, and increasing the likelihood of unmodified opinions. Governance mechanisms interact with managerial ability in a substitution effect, while information asymmetry serves as a contextual amplifier, intensifying the role of managerial skill under uncertain or opaque information environments.

The results extend existing theoretical frameworks, including upper echelon theory and agency theory, by providing empirical evidence of how managerial ability functions as a mitigating factor in audit risk, especially when formal oversight is limited. The study highlights the nuanced interplay between human capital, institutional structures, and market information quality in shaping audit outcomes, offering practical insights for corporate stakeholders, auditors, and regulators.

In conclusion, this study provides robust evidence that managerial ability, in combination with governance quality and information transparency, significantly influences multiple dimensions of audit outcomes. Skilled managers not only reduce the likelihood of reporting errors but also enhance auditor efficiency and confidence, underscoring the strategic importance of managerial competence in corporate financial reporting. These insights can inform both policy design in corporate governance and managerial selection strategies, emphasizing the role of human capital in safeguarding financial integrity.

تأثیر توانایی مدیریتی بر نتایج حسابرسی

طاهره یعقوبی زاده^۱، لیلا زمانی^{۲*}، زینب برادران خانیان^۳

۱. کارشناسی ارشد، گروه حسابرسی، دانشگاه خاتم، تهران، ایران
۲. استادیار، گروه حسابداری و حسابرسی، دانشکده مدیریت و علوم مالی، دانشگاه خاتم، تهران
۳. دکتری، گروه اقتصاد شهری و منطقه ای، استاد مدعو دانشگاه خاتم، تهران، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: l.zamani@khatam.ac.ir

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله

پژوهشی اصلی

نحوه استناد به این مقاله:

یعقوبی زاده، طاهره، زمانی، لیلا، و برادران خانیان، زینب. (۱۴۰۶). تأثیر توانایی مدیریتی بر نتایج حسابرسی. *مدیریت پویا و تحلیل کسب و کار*، ۶(۲)، ۲۸-۱.

© ۱۴۰۶ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده(گان) است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY 4.0) صورت گرفته است.

هدف: هدف این پژوهش بررسی تأثیر توانایی مدیریتی بر نتایج حسابرسی و نقش تعدیلگری حاکمیت شرکتی و عدم تقارن اطلاعاتی است. **روش‌شناسی:** این مطالعه از داده‌های پانلی ۱۴۵ شرکت پذیرفته‌شده در بورس طی دوره ده‌ساله استفاده کرده است، شامل ۱۴۵۰ مشاهده. توانایی مدیریتی به‌عنوان متغیر مستقل اصلی، نتایج حسابرسی شامل تجدید ارائه صورت‌های مالی، تأخیر گزارش، حق‌الزحمه و نوع اظهارنظر حسابرسی به‌عنوان متغیرهای وابسته و حاکمیت شرکتی و عدم تقارن اطلاعاتی به‌عنوان متغیرهای تعدیل‌گر در نظر گرفته شد. متغیرهای کنترلی شامل اندازه شرکت، بازده دارایی‌ها، اهرم مالی، زیان‌ده بودن، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری، اندازه و تغییر مؤسسه حسابرسی بودند. برای برآورد مدل‌ها، از رگرسیون لجیت برای متغیرهای دوارزشی و از رگرسیون حداقل مربعات تعمیم‌یافته برای متغیرهای پیوسته استفاده شد. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد که توانایی مدیریتی منجر به کاهش احتمال تجدید ارائه صورت‌های مالی، کاهش تأخیر گزارش، کاهش حق‌الزحمه حسابرسی و افزایش احتمال اظهارنظر مقبول می‌شود. حاکمیت شرکتی نقش تعدیل‌گر جانشینی دارد، به‌طوری که در شرکت‌های با حاکمیت ضعیف، اثر توانایی مدیریتی بر نتایج حسابرسی برجسته‌تر است. همچنین، عدم تقارن اطلاعاتی اثر توانایی مدیریتی را در کاهش خطاها و بهبود نتایج حسابرسی تقویت می‌کند. متغیرهای کنترلی مانند اندازه شرکت، بازده دارایی‌ها و اهرم مالی نیز روابط معناداری با نتایج حسابرسی نشان دادند. **نتیجه‌گیری:** یافته‌ها حاکی از آن است که مدیران توانمند با بهبود کیفیت گزارشگری مالی و کاهش ریسک حسابرسی، می‌توانند زمینه را برای نتایج مطلوب حسابرسی فراهم کنند و نقش تعدیل‌گری حاکمیت شرکتی و شرایط اطلاعاتی بازار، شدت اثر توانایی مدیریتی را تعیین می‌کند.

کلیدواژگان: توانایی مدیریتی، نتایج حسابرسی، حاکمیت شرکتی، عدم تقارن اطلاعاتی، تجدید ارائه، تأخیر گزارش، حق‌الزحمه حسابرسی، اظهارنظر حسابرسی

حسابرسی مستقل یکی از مهم‌ترین سازوکارهای حاکمیتی برای افزایش قابلیت اتکای گزارش‌های مالی، کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و حمایت از تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران در بازارهای سرمایه به شمار می‌رود. در محیط‌های اقتصادی پیچیده و رقابتی امروز، کیفیت و نتایج فرآیند حسابرسی نه تنها بر اعتماد سرمایه‌گذاران اثر می‌گذارد، بلکه می‌تواند بر هزینه سرمایه، عملکرد مالی شرکت‌ها و پایداری فعالیت‌های اقتصادی نیز تأثیرگذار باشد. از این رو، پژوهشگران حسابداری و مالی در سال‌های اخیر توجه ویژه‌ای به عوامل مؤثر بر نتایج حسابرسی معطوف کرده‌اند و تلاش نموده‌اند متغیرهایی را شناسایی کنند که بتوانند کیفیت تعامل میان مدیریت و حسابرس را تبیین نمایند (Abraham et al., 2024; Neiroukh, 2025). مطالعات مختلف نشان داده‌اند که نتایج حسابرسی تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل سازمانی، ساختارهای حاکمیتی، ویژگی‌های مدیران و محیط اطلاعاتی شرکت قرار دارند و صرفاً تابع ویژگی‌های حسابرس نیستند (Kharuddin & Basioudis, 2022; Lee et al., 2022). در این میان، چهار شاخص مهم شامل تجدید ارائه صورت‌های مالی، تأخیر گزارش حسابرسی، حق‌الزحمه حسابرسی و نوع اظهارنظر حسابرس به عنوان مهم‌ترین پیامدهای قابل مشاهده فرآیند حسابرسی شناخته می‌شوند که هر یک جنبه‌ای از کیفیت گزارشگری مالی و ریسک حسابرسی را منعکس می‌سازند (Nugroho & Permata, 2023; Tan, 2020).

در دهه‌های اخیر، توجه پژوهشگران از تمرکز صرف بر ساختارهای سازمانی به بررسی ویژگی‌های فردی مدیران ارشد گسترش یافته است. این تحول عمدتاً ریشه در نظریه طبقه بالای مدیریت دارد که بیان می‌کند تصمیمات سازمانی بازتابی از ویژگی‌ها، توانمندی‌ها و تجربیات مدیران ارشد هستند. بر اساس این دیدگاه، مدیران صرفاً مجریان سیاست‌های سازمانی نیستند، بلکه با تفسیر شرایط محیطی و اتخاذ تصمیمات راهبردی، مسیر عملکرد شرکت را شکل می‌دهند (Hanlon et al., 2021; Ren et al., 2023). یکی از مهم‌ترین مفاهیم مطرح‌شده در این حوزه، توانایی مدیریتی است که به ظرفیت مدیران برای استفاده کارآمد از منابع، اتخاذ تصمیمات بهینه، کنترل ریسک‌ها و ایجاد ارزش اقتصادی برای ذی‌نفعان اشاره دارد. پژوهش‌های متعدد نشان داده‌اند که مدیران توانمند می‌توانند کیفیت گزارشگری مالی را ارتقا دهند، مدیریت سود را کاهش دهند و عملکرد مالی شرکت را بهبود بخشند (Kumar & Goswami, 2021; Oskoue & Sureshjani, 2020). همچنین شواهد تجربی بیانگر آن است که توانایی مدیریتی با کیفیت سود، شفافیت اطلاعاتی و کاهش رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیریتی ارتباط مثبت دارد (Atika et al., 2022; Bazrafshan et al., 2021).

اهمیت توانایی مدیریتی زمانی برجسته‌تر می‌شود که شرکت‌ها در محیط‌های دارای عدم اطمینان بالا و پیچیدگی اطلاعاتی فعالیت می‌کنند. مدیران توانمند قادرند فرآیندهای داخلی را به گونه‌ای سازمان‌دهی کنند که کیفیت اطلاعات مالی افزایش یافته و ریسک تحریفات بااهمیت کاهش یابد. از سوی دیگر، حسابرسان نیز در ارزیابی ریسک صاحبکار، ویژگی‌های مدیریتی را به عنوان یکی از عوامل مهم مدنظر قرار می‌دهند. در چنین شرایطی، انتظار می‌رود توانایی مدیریتی بر نحوه ارزیابی ریسک توسط حسابرس، میزان تلاش حسابرسی، مدت زمان انجام حسابرسی و در نهایت نتایج حسابرسی تأثیرگذار باشد (Dalwai et al., 2023; Lauwangsa et al., 2023). مطالعات اخیر نیز نشان داده‌اند که شرکت‌های برخوردار از مدیران توانمندتر، معمولاً با کیفیت حسابرسی بالاتر، هزینه‌های حسابرسی پایین‌تر و نتایج مطلوب‌تر در فرآیند حسابرسی مواجه هستند (Haque et al., 2025; Wang, 2024). به‌ویژه پژوهش‌هاک و همکاران نشان می‌دهد که توانایی مدیریتی می‌تواند از طریق کاهش ریسک اطلاعاتی و بهبود کیفیت گزارشگری مالی، احتمال بروز مشکلات حسابرسی را کاهش دهد (Haque et al., 2025).

یکی از مهم‌ترین ابعاد مورد توجه در ادبیات حسابرسی، موضوع تجدید ارائه صورت‌های مالی است. تجدید ارائه معمولاً زمانی رخ می‌دهد که اشتباهات یا تحریفات بااهمیت در صورت‌های مالی منتشرشده کشف شوند و شرکت ناچار به اصلاح اطلاعات قبلی گردد. وقوع

تجدید ارائه، اعتماد سرمایه‌گذاران را کاهش داده و نشانه‌ای از ضعف در کنترل‌های داخلی و فرآیند گزارشگری مالی تلقی می‌شود (Hesarzadeh & Rajabalizadeh, 2020; Tunyi et al., 2025). انتظار می‌رود مدیران توانمند با نظارت مؤثرتر بر فرآیند گزارشگری مالی و اتخاذ تصمیمات دقیق‌تر، احتمال وقوع چنین رویدادهایی را کاهش دهند. همچنین تأخیر گزارش حسابرسی نیز یکی دیگر از شاخص‌های مهم کیفیت فرآیند حسابرسی محسوب می‌شود که می‌تواند بیانگر پیچیدگی عملیات، ضعف کنترل‌های داخلی یا کیفیت پایین اطلاعات مالی باشد (Murphy et al., 2022; Tsang et al., 2022). مدیران توانمند از طریق بهبود کیفیت مستندات مالی و تسهیل تعامل با حسابرسان، می‌توانند زمان لازم برای تکمیل فرآیند حسابرسی را کاهش دهند.

از سوی دیگر، حق‌الزحمه حسابرسی به عنوان معیاری از تلاش حسابرس و ارزیابی وی از ریسک صاحبکار شناخته می‌شود. هرچه ریسک اطلاعاتی و عملیاتی شرکت بیشتر باشد، حسابرس برای پوشش ریسک و انجام آزمون‌های بیشتر، حق‌الزحمه بالاتری مطالبه خواهد کرد (Tan, 2020; Wang, 2024). در این چارچوب، توانایی مدیریتی می‌تواند با کاهش ریسک ادراک‌شده توسط حسابرس، منجر به کاهش هزینه‌های حسابرسی شود. همچنین نوع اظهارنظر حسابرس نیز بازتابی از ارزیابی وی نسبت به مطلوبیت گزارشگری مالی شرکت است. شرکت‌هایی که از کیفیت گزارشگری بالاتری برخوردارند، احتمال بیشتری برای دریافت اظهارنظر مقبول دارند و انتظار می‌رود حضور مدیران توانمند این احتمال را افزایش دهد (Abraham et al., 2024; Neiroukh, 2025).

با وجود اهمیت توانایی مدیریتی، بسیاری از پژوهشگران معتقدند که اثر این متغیر به صورت مستقل عمل نمی‌کند و تحت تأثیر سایر سازوکارهای حاکمیتی قرار می‌گیرد. در این میان، حاکمیت شرکتی یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده کیفیت نظارت بر مدیریت و فرآیند گزارشگری مالی محسوب می‌شود. حاکمیت شرکتی مجموعه‌ای از سازوکارها، قوانین و روابط نهادی است که با هدف همسوسازی منافع مدیران و مالکان طراحی شده‌اند (Kharuddin & Basioudis, 2022; Velte, 2020). مطالعات متعدد نشان داده‌اند که ساختارهای حاکمیتی قوی‌تر با کیفیت سود بالاتر، شفافیت بیشتر، کاهش مدیریت سود و بهبود کیفیت حسابرسی همراه هستند (Komal et al., 2022; Lee et al., 2022). همچنین کیفیت نظارت هیئت‌مدیره و کمیته حسابرسی می‌تواند بر ارزیابی حسابرس از ریسک صاحبکار و نتایج حسابرسی اثرگذار باشد (Ferry et al., 2022; Jiang et al., 2025).

با این حال، در خصوص نحوه تعامل میان توانایی مدیریتی و حاکمیت شرکتی دو دیدگاه متفاوت مطرح شده است. دیدگاه مکمل معتقد است که مدیران توانمند در کنار سازوکارهای حاکمیتی قوی، نتایج مطلوب‌تری ایجاد می‌کنند. در مقابل، دیدگاه جانشینی استدلال می‌کند که توانایی مدیریتی می‌تواند در شرایط ضعف حاکمیت شرکتی، نقش جایگزین ایفا کرده و کمبود نظارت ساختاری را جبران نماید (Haque et al., 2025; Kharuddin & Basioudis, 2022). از این رو، بررسی نقش تعدیل‌گری حاکمیت شرکتی در ارتباط میان توانایی مدیریتی و نتایج حسابرسی می‌تواند درک عمیق‌تری از سازوکارهای مؤثر بر کیفیت حسابرسی فراهم آورد.

عامل مهم دیگری که می‌تواند بر این ارتباط اثرگذار باشد، عدم تقارن اطلاعاتی است. عدم تقارن اطلاعاتی زمانی رخ می‌دهد که مدیران نسبت به سرمایه‌گذاران و سایر ذی‌نفعان از اطلاعات بیشتری برخوردار باشند و این تفاوت اطلاعاتی زمینه بروز رفتارهای فرصت‌طلبانه و افزایش ریسک اطلاعاتی را فراهم آورد (Hesarzadeh & Rajabalizadeh, 2020; Tunyi et al., 2025). وجود عدم تقارن اطلاعاتی بالا، ارزیابی عملکرد شرکت را دشوارتر ساخته و حسابرسان را با چالش‌های بیشتری مواجه می‌کند. در چنین شرایطی، نقش مدیران توانمند می‌تواند برجسته‌تر شود؛ زیرا این مدیران قادرند از طریق افزایش شفافیت اطلاعاتی، بهبود کیفیت افشا و کاهش ابهام اطلاعاتی، آثار منفی عدم تقارن اطلاعاتی را تعدیل نمایند (Haque et al., 2025; Saragih & Ali, 2022). شواهد پژوهشی نیز نشان داده‌اند که توانایی مدیریتی در

محیط‌های دارای عدم تقارن اطلاعاتی بالا، تأثیر قوی‌تری بر کیفیت گزارشگری مالی و عملکرد شرکت دارد (Bazrafshan et al., 2021; Dalwai et al., 2023).

ادبیات موجود اگرچه به بررسی جداگانه توانایی مدیریتی، حاکمیت شرکتی و عدم تقارن اطلاعاتی پرداخته است، اما هنوز شواهد محدودی درباره اثر همزمان این متغیرها بر نتایج حسابرسی، به‌ویژه در بازارهای نوظهور، وجود دارد. افزون بر این، بسیاری از مطالعات پیشین تنها بر یک پیامد حسابرسی متمرکز بوده‌اند و کمتر پژوهشی به صورت جامع چهار بعد اصلی نتایج حسابرسی را به طور همزمان مورد بررسی قرار داده است (Parker et al., 2024; Post et al., 2021). همچنین تفاوت‌های نهادی، ساختار مالکیت متمرکز، سطح توسعه بازار سرمایه و کیفیت نظام حاکمیت شرکتی در کشورهای در حال توسعه، ضرورت انجام پژوهش‌های بومی در این حوزه را دوچندان می‌سازد (Hassan et al., 2021; Rahman, 2020). افزون بر این، مطالعات مرتبط با کیفیت حسابرسی و نظارت حسابرسی نشان می‌دهند که سازوکارهای نظارتی و ویژگی‌های مدیریتی می‌توانند پیامدهای متفاوتی در محیط‌های اقتصادی مختلف ایجاد کنند و نتایج حاصل از کشورهای توسعه‌یافته لزوماً قابل تعمیم به سایر بازارها نیستند (Bissol & Oliveira, 2022; Neiroukh, 2025).

بر این اساس، پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر توانایی مدیریتی بر نتایج حسابرسی و همچنین تبیین نقش تعدیل‌گری حاکمیت شرکتی و عدم تقارن اطلاعاتی در این ارتباط در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، توصیفی - همبستگی با رویکرد کمی است؛ زیرا هدف اصلی آن بررسی اثر توانایی مدیریتی بر نتایج حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است و برای آزمون روابط میان متغیرها از داده‌های عددی، مدل‌های اقتصادسنجی و آزمون‌های آماری استفاده می‌شود. از نظر فلسفه پژوهش، این مطالعه در چارچوب اثبات‌گرایی قرار می‌گیرد، زیرا متغیرهایی مانند توانایی مدیریتی، حق‌الزحمه حسابرسی، تأخیر گزارش حسابرسی، نوع اظهارنظر حسابرسی، تجدید ارائه صورت‌های مالی، حاکمیت شرکتی و عدم تقارن اطلاعاتی به‌عنوان پدیده‌هایی قابل اندازه‌گیری در نظر گرفته شده‌اند و رابطه میان آن‌ها از طریق مشاهده داده‌های واقعی شرکت‌ها و برآورد مدل‌های رگرسیونی آزمون می‌شود. از نظر رویکرد پژوهشی، مطالعه حاضر قیاسی است؛ بدین معنا که ابتدا بر پایه مبانی نظری مرتبط با نظریه طبقه بالای مدیریت، نظریه نمایندگی و نظریه علامت‌دهی، انتظار نظری درباره اثر توانایی مدیران بر پیامدهای حسابرسی شکل می‌گیرد و سپس این انتظار با استفاده از داده‌های تجربی شرکت‌های بورسی آزمون می‌شود. از نظر افق زمانی نیز پژوهش طولی است، زیرا داده‌های شرکت‌ها در یک دوره چندساله گردآوری و تحلیل می‌شود و همین ویژگی امکان استفاده از داده‌های ترکیبی یا پنل را فراهم می‌سازد.

جامعه آماری پژوهش شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. انتخاب این جامعه آماری به این دلیل انجام شده است که شرکت‌های بورسی ملزم به افشای منظم صورت‌های مالی، گزارش حسابرسی مستقل، یادداشت‌های توضیحی، اطلاعات مربوط به ترکیب هیأت مدیره و سایر اطلاعات مالی و غیرمالی هستند و بنابراین امکان استخراج داده‌های معتبر برای محاسبه متغیرهای پژوهش فراهم است. قلمرو مکانی پژوهش، بورس اوراق بهادار تهران و قلمرو زمانی آن دوره ده‌ساله ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۳ است. انتخاب این بازه زمانی از یک‌سو امکان دسترسی به داده‌های نسبتاً کامل و قابل مقایسه را فراهم می‌کند و از سوی دیگر به پژوهشگر اجازه می‌دهد اثرات دوره‌ای و نوسانات اقتصادی را در تحلیل داده‌های ترکیبی کنترل کند. قلمرو موضوعی پژوهش نیز به بررسی اثر توانایی مدیریتی بر چهار نتیجه

اصلی حسابرسی، شامل تجدید ارائه صورت‌های مالی، تأخیر گزارش حسابرسی، حق‌الزحمه حسابرسی و نوع اظهارنظر حسابرسی، با در نظر گرفتن نقش تعدیل‌گری حاکمیت شرکتی و عدم تقارن اطلاعاتی محدود می‌شود.

نمونه آماری با استفاده از روش غربالگری یا حذف سیستماتیک انتخاب می‌شود. در این روش، شرکت‌هایی در نمونه نهایی باقی می‌مانند که سال مالی آن‌ها منتهی به پایان اسفند باشد و طی دوره پژوهش تغییر سال مالی نداده باشند، زیرا همگن بودن دوره مالی شرکت‌ها برای مقایسه داده‌ها ضروری است. همچنین شرکت‌های سرمایه‌گذاری، هلدینگ، واسطه‌گری مالی، بانک‌ها، بیمه‌ها و سایر نهادهای مالی از نمونه حذف می‌شوند، زیرا ماهیت فعالیت، ساختار دارایی‌ها، الگوی درآمدی، مقررات نظارتی و ویژگی‌های گزارشگری مالی این شرکت‌ها با شرکت‌های تولیدی و خدماتی غیرمالی متفاوت است. علاوه بر این، شرکت‌هایی که اطلاعات مالی، حسابرسی، مالکیتی و معاملاتی آن‌ها در کل دوره پژوهش به‌طور کامل در دسترس نباشد یا سهام آن‌ها طی دوره مورد بررسی توقف معاملاتی طولانی‌مدت، بیش از شش ماه، داشته باشد از نمونه حذف می‌شوند؛ زیرا محاسبه برخی متغیرها، به‌ویژه معیارهای مبتنی بر قیمت سهام و عدم تقارن اطلاعاتی، مستلزم وجود داده‌های معاملاتی معتبر و پیوسته است. بر اساس این معیارها، از میان شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، ۱۴۵ شرکت به‌عنوان نمونه نهایی انتخاب می‌شود و با توجه به دوره ده‌ساله پژوهش، داده‌های نهایی شامل ۱۴۵۰ مشاهده شرکت - سال خواهد بود.

روش گردآوری داده‌ها در این پژوهش کتابخانه‌ای و اسنادی است. در بخش کتابخانه‌ای، مبانی نظری و پیشینه پژوهش از طریق مطالعه کتاب‌ها، مقالات علمی، پایان‌نامه‌ها، گزارش‌های پژوهشی و منابع معتبر مرتبط با توانایی مدیریتی، نتایج حسابرسی، حاکمیت شرکتی و عدم تقارن اطلاعاتی گردآوری می‌شود. در بخش اسنادی، داده‌های کمی مورد نیاز برای آزمون فرضیه‌ها از صورت‌های مالی حسابرسی‌شده، یادداشت‌های توضیحی، گزارش حسابررس مستقل، گزارش فعالیت هیأت مدیره، اطلاعات مجامع عمومی، سامانه جامع اطلاع‌رسانی ناشران، نرم‌افزار ره‌آورد نوین و پایگاه‌های معاملاتی بورس استخراج می‌شود. داده‌های مربوط به متغیرهای مالی از صورت وضعیت مالی، صورت سود و زیان، صورت جریان وجوه نقد و یادداشت‌های همراه استخراج می‌شوند. اطلاعات مربوط به نوع اظهارنظر حسابررس، تاریخ گزارش حسابرسی، نام مؤسسه حسابرسی، تغییر حسابررس و حق‌الزحمه حسابرسی از گزارش حسابررس مستقل و یادداشت‌های مربوط به هزینه‌های عمومی و اداری استخراج می‌شود. اطلاعات مربوط به استقلال هیأت مدیره و تمرکز مالکیت از گزارش هیأت مدیره، گزارش‌های مجمع و اطلاعات افشاشده شرکت‌ها به دست می‌آید. داده‌های مربوط به قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام نیز برای محاسبه شاخص عدم تقارن اطلاعاتی از داده‌های معاملاتی بازار سرمایه استخراج می‌شود.

متغیر وابسته پژوهش، نتایج حسابرسی است که از چهار شاخص تجدید ارائه صورت‌های مالی، تأخیر گزارش حسابرسی، حق‌الزحمه حسابرسی و نوع اظهارنظر حسابررس تشکیل می‌شود. تجدید ارائه صورت‌های مالی به‌صورت متغیر مجازی اندازه‌گیری می‌شود؛ به این صورت که اگر شرکت در سال مورد بررسی صورت‌های مالی سال قبل یا اطلاعات مالی منتشرشده قبلی خود را تجدید ارائه کرده باشد، مقدار یک و در غیر این صورت مقدار صفر می‌گیرد. تأخیر گزارش حسابرسی برابر با فاصله زمانی میان تاریخ پایان سال مالی و تاریخ امضای گزارش حسابررس مستقل است و برای کاهش چولگی توزیع، لگاریتم طبیعی آن در مدل وارد می‌شود. حق‌الزحمه حسابرسی نیز به‌صورت لگاریتم طبیعی مبلغ حق‌الزحمه حسابرسی اندازه‌گیری می‌شود. نوع اظهارنظر حسابرسی به‌صورت متغیر مجازی تعریف می‌شود؛ به این معنا که در صورت دریافت اظهارنظر مقبول مقدار یک و در صورت دریافت اظهارنظر غیرمقبول، شامل اظهارنظر مشروط، مردود یا عدم اظهارنظر، مقدار صفر به آن اختصاص داده می‌شود.

متغیر مستقل اصلی پژوهش، توانایی مدیریتی است. توانایی مدیریتی بیانگر کارایی مدیران در به‌کارگیری منابع شرکت و تبدیل آن‌ها به درآمد است و در این پژوهش با استفاده از رویکرد دومرحله‌ای مبتنی بر تحلیل پوششی داده‌ها اندازه‌گیری می‌شود. در مرحله نخست، کارایی

شرکت در تبدیل ورودی‌ها به خروجی با استفاده از مدل تحلیل پوششی داده‌ها محاسبه می‌شود. خروجی مدل، درآمد فروش شرکت است و ورودی‌های مدل شامل بهای تمام‌شده کالای فروش‌رفته، هزینه‌های فروش، اداری و عمومی، هزینه تحقیق و توسعه، خالص دارایی‌های ثابت مشهود، خالص اجاره‌های عملیاتی و خالص دارایی‌های نامشهود است. مدل ورودی‌محور تحلیل پوششی داده‌ها با فرض بازده متغیر نسبت به مقیاس به شکل کلی زیر بیان می‌شود:

$$\begin{aligned} \min_{\theta, \lambda} \quad & \theta \\ \sum_{j=1}^n \lambda_j y_{rj} & \geq y_{ro} \\ \sum_{j=1}^n \lambda_j x_{ij} & \leq \theta x_{io} \\ \sum_{j=1}^n \lambda_j & = 1 \\ \lambda_j & \geq 0 \end{aligned}$$

در این روابط، θ امتیاز کارایی شرکت مورد بررسی، y_{rj} خروجی شرکت‌ها، x_{ij} ورودی‌ها و λ_j وزن‌های مدل تحلیل پوششی داده‌ها است. امتیاز به‌دست‌آمده از این مرحله عددی بین صفر و یک است؛ هرچه این عدد به یک نزدیک‌تر باشد، شرکت در مقایسه با سایر شرکت‌های هم‌صنعت خود کارا تر تلقی می‌شود.

در مرحله دوم، برای تفکیک اثر توانایی خالص مدیریتی از ویژگی‌های ساختاری شرکت، امتیاز کارایی حاصل از مرحله نخست بر ویژگی‌های شرکت رگرس می‌شود. در این پژوهش، با توجه به محدودیت افشای اطلاعات مربوط به تعداد بخش‌های عملیاتی و شاخص ارزی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، مدل تعدیل‌شده مرحله دوم به شکل زیر برآورد می‌شود:

$$Efficiency_{it} = b_0 + b_1 \ln Assets_{it} + b_2 MShare_{it} + b_3 FCF_{it} + e_{it}$$

در این رابطه، $Efficiency_{it}$ امتیاز کارایی شرکت t در سال t ، $\ln Assets_{it}$ لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها، $MShare_{it}$ سهم بازار شرکت، FCF_{it} جریان وجه نقد آزاد و e_{it} باقیمانده مدل است. سهم بازار شرکت به‌صورت نسبت فروش شرکت به مجموع فروش شرکت‌های هم‌صنعت محاسبه می‌شود:

$$MShare_{it} = \frac{Sales_{it}}{\sum Sales_{Industry,t}}$$

باقیمانده رگرسیون مرحله دوم به‌عنوان شاخص توانایی مدیریتی در نظر گرفته می‌شود، زیرا نشان‌دهنده بخشی از کارایی شرکت است که پس از کنترل ویژگی‌های ساختاری و اقتصادی شرکت باقی می‌ماند و می‌توان آن را به توانایی‌های خاص مدیران نسبت داد:

$$MA_{it} = e_{it}$$

متغیرهای تعدیل‌گر پژوهش شامل حاکمیت شرکتی و عدم تقارن اطلاعاتی هستند. حاکمیت شرکتی به‌عنوان مجموعه‌ای از سازوکارهای نظارتی و کنترلی تعریف می‌شود که می‌تواند رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران را محدود کند و کیفیت گزارشگری مالی را افزایش دهد. در این پژوهش، حاکمیت شرکتی با استفاده از شاخص ترکیبی مبتنی بر استقلال هیأت مدیره و تمرکز مالکیت اندازه‌گیری می‌شود.

استقلال هیأت مدیره از نسبت اعضای غیرموظف به کل اعضای هیأت مدیره به دست می‌آید و تمرکز مالکیت بر اساس درصد سهام در اختیار سهامداران عمده محاسبه می‌شود. شرکت‌هایی که استقلال هیأت مدیره آن‌ها بالاتر از میانه صنعت و تمرکز مالکیت آن‌ها پایین‌تر از میانه صنعت باشد، دارای حاکمیت شرکتی قوی تلقی می‌شوند. عدم تقارن اطلاعاتی نیز با استفاده از شکاف قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام اندازه‌گیری می‌شود. این شاخص نشان می‌دهد فاصله میان قیمت پیشنهادی فروش و قیمت پیشنهادی خرید سهام تا چه اندازه زیاد است و هرچه مقدار آن بزرگ‌تر باشد، سطح عدم تقارن اطلاعاتی بالاتر ارزیابی می‌شود:

$$INFASY_{it} = \frac{Ask_{it} - Bid_{it}}{\frac{Ask_{it} + Bid_{it}}{2}}$$

در این رابطه، Ask_{it} قیمت پیشنهادی فروش و Bid_{it} قیمت پیشنهادی خرید سهام شرکت i در سال t است. شرکت‌هایی که مقدار این شاخص برای آن‌ها بالاتر از میانه صنعت باشد، در گروه شرکت‌های دارای عدم تقارن اطلاعاتی بالا قرار می‌گیرند. متغیرهای کنترلی پژوهش شامل اندازه شرکت، بازده دارایی‌ها، اهرم مالی، زیان‌ده بودن شرکت، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری، اندازه مؤسسه حسابرسی و تغییر مؤسسه حسابرسی است. اندازه شرکت از طریق لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها اندازه‌گیری می‌شود:

$$SIZE_{it} = \ln(TotalAssets_{it})$$

بازده دارایی‌ها از نسبت سود خالص عملیاتی پس از کسر مالیات به میانگین کل دارایی‌ها محاسبه می‌شود:

$$ROA_{it} = \frac{NetIncome_{it}}{AverageTotalAssets_{it}}$$

اهرم مالی برابر نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌ها است:

$$LEV_{it} = \frac{TotalLiabilities_{it}}{TotalAssets_{it}}$$

نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری نیز از تقسیم ارزش بازار حقوق صاحبان سهام بر ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام به دست می‌آید:

$$MB_{it} = \frac{MarketValueOfEquity_{it}}{BookValueOfEquity_{it}}$$

زیان‌ده بودن شرکت یک متغیر مجازی است که اگر سود خالص شرکت در سال مالی منفی باشد، مقدار یک و در غیر این صورت مقدار صفر می‌گیرد. اندازه مؤسسه حسابرسی نیز به صورت متغیر مجازی تعریف می‌شود؛ به این صورت که اگر حسابرسی شرکت توسط سازمان حسابرسی انجام شده باشد مقدار یک و در غیر این صورت مقدار صفر در نظر گرفته می‌شود. تغییر مؤسسه حسابرسی نیز اگر مؤسسه حسابرسی شرکت نسبت به سال قبل تغییر کرده باشد مقدار یک و در غیر این صورت مقدار صفر می‌گیرد. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش، سه مدل رگرسیونی اصلی برآورد می‌شود. مدل نخست اثر مستقیم توانایی مدیریتی بر نتایج حسابرسی را بررسی می‌کند:

$$AUDOUT_{it} = \beta_0 + \beta_1 MA_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 LOSS_{it} + \beta_6 MB_{it} + \beta_7 BIGAUDIT_{it} + \beta_8 DAUDCHANGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل دوم نقش تعدیل‌گری حاکمیت شرکتی را در رابطه بین توانایی مدیریتی و نتایج حسابرسی بررسی می‌کند:

$$AUDOUT_{it} = \beta_0 + \beta_1 MA_{it} + \beta_2 CG_{it} + \beta_3 (MA \times CG)_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 LEV_{it} + \beta_7 LOSS_{it} + \beta_8 MB_{it} + \beta_9 BIGAUDIT_{it} + \beta_{10} DAUDCHANGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل سوم نقش تعدیل‌گری عدم تقارن اطلاعاتی را در رابطه بین توانایی مدیریتی و نتایج حسابرسی بررسی می‌کند:

$$AUDOUT_{it} = \beta_0 + \beta_1 MA_{it} + \beta_2 INFASY_{it} + \beta_3 (MA \times INFASY)_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 LEV_{it} + \beta_7 LOSS_{it} + \beta_8 MB_{it} + \beta_9 BIGAUDIT_{it} + \beta_{10} DAUDCHANGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

در این مدل‌ها، $AUDOUT_{it}$ به‌طور جداگانه یکی از چهار نتیجه حسابرسی، یعنی $AUDOP$ ، $AUDFEE$ ، LAG ، $RESTMT$ است. MA_{it} توانایی مدیریتی، CG_{it} حاکمیت شرکتی، $INFASY_{it}$ عدم تقارن اطلاعاتی، $SIZE_{it}$ اندازه شرکت، ROA_{it} بازده دارایی‌ها، LEV_{it} اهرم مالی، $LOSS_{it}$ زیان‌ده بودن شرکت، MB_{it} نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری، $BIGAUDIT_{it}$ اندازه مؤسسه حسابرسی، $DAUDCHANGE_{it}$ تغییر مؤسسه حسابرسی و ε_{it} جمله خطای مدل است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی انجام می‌شود. ابتدا داده‌های خام استخراج شده از صورت‌های مالی، گزارش‌های حسابرسی و پایگاه‌های اطلاعاتی در نرم‌افزار **Excel** طبقه‌بندی، کدگذاری و کنترل می‌شوند. در این مرحله، محاسبه اولیه متغیرها، یکسان‌سازی داده‌ها، بررسی مقادیر گمشده، کنترل خطاهای ورود اطلاعات و آماده‌سازی پایگاه داده نهایی انجام می‌شود. سپس برای کاهش اثر داده‌های پرت، متغیرهای پیوسته با استفاده از روش وینزوریزیشن در سطح پنج درصد تعدیل می‌شوند؛ به این معنا که مقادیر کمتر از صدک پنجم با مقدار صدک پنجم و مقادیر بالاتر از صدک نودوپنجم با مقدار صدک نودوپنجم جایگزین می‌شوند. این روش بدون کاهش حجم نمونه، اثر مشاهدات بسیار بزرگ یا بسیار کوچک را بر نتایج رگرسیون کاهش می‌دهد و موجب افزایش قابلیت اتکای برآوردها می‌شود.

در بخش آمار توصیفی، برای متغیرهای پیوسته شامل توانایی مدیریتی، تأخیر گزارش حسابرسی، حق‌الزحمه حسابرسی، عدم تقارن اطلاعاتی، اندازه شرکت، بازده دارایی‌ها، اهرم مالی و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری، شاخص‌هایی مانند میانگین، میانه، حداقل، حداکثر، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی محاسبه می‌شود. برای متغیرهای مجازی مانند تجدید ارائه صورت‌های مالی، نوع اظهارنظر حسابرسی، زیان‌ده بودن شرکت، اندازه مؤسسه حسابرسی و تغییر مؤسسه حسابرسی، فراوانی و درصد فراوانی مقادیر صفر و یک گزارش می‌شود. همچنین برای بررسی اولیه توزیع متغیرهای پیوسته، از آماره‌های چولگی و کشیدگی و آزمون ژارک - برا استفاده می‌شود. اگرچه در داده‌های مالی معمولاً توزیع برخی متغیرها کاملاً نرمال نیست، بررسی وضعیت توزیع داده‌ها به تفسیر بهتر نتایج و تصمیم‌گیری درباره تبدیل‌های لازم، مانند استفاده از لگاریتم طبیعی، کمک می‌کند.

در مرحله بعد، همبستگی میان متغیرهای پژوهش با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون بررسی می‌شود. این تحلیل به شناسایی جهت و شدت رابطه اولیه میان متغیرها کمک می‌کند و همچنین می‌تواند نشانه‌ای مقدماتی از احتمال وجود همخطی شدید میان متغیرهای

توضیحی ارائه دهد. در صورتی که ضریب همبستگی میان دو متغیر مستقل بسیار بالا باشد، امکان دارد ورود همزمان آن‌ها به مدل رگرسیونی موجب بی‌ثباتی ضرایب و کاهش اعتبار نتایج شود. با این حال، تصمیم نهایی درباره همخطی تنها بر اساس ماتریس همبستگی انجام نمی‌شود و شاخص تورم واریانس نیز بررسی خواهد شد. پس از آن، برای متغیرهای پیوسته پژوهش، آزمون مانایی لوین، لین و چو انجام می‌شود تا از نبود ریشه واحد و جلوگیری از بروز رگرسیون کاذب اطمینان حاصل شود. در این آزمون، فرض صفر بیانگر نامانایی متغیر و فرض مقابل بیانگر مانایی متغیر است. اگر مقدار احتمال آزمون کمتر از سطح معنی‌داری پنج درصد باشد، فرض صفر رد شده و متغیر در سطح مانا تلقی می‌شود. پس از بررسی مانایی، نوع مدل مناسب برای برآورد داده‌های ترکیبی تعیین می‌شود. ابتدا از آزمون اف لیمر استفاده می‌شود تا مشخص گردد مدل ترکیبی معمولی مناسب است یا مدل داده‌های تابلویی. در آزمون اف لیمر، اگر مقدار احتمال بیشتر از پنج درصد باشد، فرض یکسان بودن عرض از مبدأ شرکت‌ها رد نمی‌شود و مدل ترکیبی قابل استفاده خواهد بود. اما اگر مقدار احتمال کمتر از پنج درصد باشد، اثرات مقطعی شرکت‌ها معنادار است و باید از مدل داده‌های تابلویی استفاده شود. در صورت انتخاب مدل داده‌های تابلویی، آزمون هاسمن برای تعیین مناسب بودن مدل اثرات ثابت یا اثرات تصادفی انجام می‌شود. اگر مقدار احتمال آزمون هاسمن کمتر از پنج درصد باشد، مدل اثرات ثابت انتخاب می‌شود، زیرا میان اثرات خاص شرکت‌ها و متغیرهای توضیحی همبستگی وجود دارد. اما اگر مقدار احتمال بیشتر از پنج درصد باشد، مدل اثرات تصادفی مناسب‌تر خواهد بود.

پیش از تفسیر نهایی مدل‌ها، مفروضات کلاسیک رگرسیون بررسی می‌شود. برای بررسی ناهمسانی واریانس از آزمون وایت استفاده می‌شود و در صورت مشاهده ناهمسانی واریانس، خطاهای استاندارد مقاوم مانند روش هابر - وایت یا نیووی - وست به کار گرفته می‌شود. برای بررسی خودهمبستگی جملات خطا از آماره دوربین - واتسون استفاده می‌شود و مقادیر نزدیک به دو به عنوان نشانه‌ای از نبود خودهمبستگی جدی تلقی می‌گردد. برای بررسی همخطی نیز شاخص تورم واریانس محاسبه می‌شود. مقدار بالای این شاخص، به‌ویژه مقادیر بیش از پنج یا ده، نشان‌دهنده احتمال وجود همخطی شدید میان متغیرهای توضیحی است. در چنین شرایطی، ساختار مدل، متغیرهای همپوشان یا شیوه اندازه‌گیری متغیرها مورد بازبینی قرار می‌گیرد.

با توجه به ماهیت متفاوت متغیرهای وابسته، روش برآورد مدل‌ها نیز متفاوت خواهد بود. برای متغیرهای وابسته پیوسته، یعنی تأخیر گزارش حسابرسی و حق‌الزحمه حسابرسی، از رگرسیون خطی مبتنی بر حداقل مربعات معمولی در چارچوب داده‌های ترکیبی یا تابلویی استفاده می‌شود. در این مدل‌ها، معناداری کل مدل با آماره F ، معناداری ضرایب با آماره t ، و قدرت توضیح‌دهندگی مدل با ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل‌شده ارزیابی می‌شود. برای متغیرهای وابسته دوسطحی، یعنی تجدید ارائه صورت‌های مالی و نوع اظهارنظر حسابرسی، از رگرسیون لاجیت استفاده می‌شود، زیرا متغیر وابسته در این موارد فقط دو مقدار صفر و یک می‌گیرد. در مدل لاجیت، احتمال وقوع رویداد مورد نظر بر اساس تابع لجستیک برآورد می‌شود:

$$P(Y_{it} = 1 | X_{it}) = \frac{e^{\beta X_{it}}}{1 + e^{\beta X_{it}}}$$

در این رابطه، $P(Y_{it} = 1 | X_{it})$ احتمال وقوع رویداد، مانند تجدید ارائه صورت‌های مالی یا دریافت اظهارنظر مقبول، و X_{it} بردار متغیرهای توضیحی است. ضرایب مدل لاجیت با استفاده از روش حداکثر راستنمایی برآورد می‌شوند و معناداری ضرایب با آماره Z بررسی می‌شود. همچنین برای ارزیابی برازش مدل‌های لاجیت از آماره نسبت راستنمایی، آماره والد، شبه ضریب تعیین و معیار مک‌فادن استفاده می‌شود. سطح معنی‌داری در کلیه آزمون‌های پژوهش پنج درصد در نظر گرفته می‌شود؛ بنابراین اگر مقدار احتمال مربوط به ضریب توانایی مدیریتی یا ضرایب تعاملی کمتر از ۰/۰۵ باشد، اثر مورد نظر از نظر آماری معنادار تلقی می‌شود. برای انجام تحلیل‌های آماری نهایی و تخمین

مدل‌های پژوهش از نرم‌افزار EViews نسخه ۱۳ استفاده می‌شود و نرم‌افزار Excel نیز برای آماده‌سازی داده‌ها، محاسبات اولیه، کدگذاری متغیرها و کنترل پایگاه داده به کار می‌رود.

یافته‌ها

در جدول ۱، آمار توصیفی متغیرهای پژوهش طی دوره ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۳ و بر اساس ۱۴۵۰ مشاهده شرکت - سال گزارش شده است. این جدول در دو پنل تنظیم شده است؛ پنل الف مربوط به متغیرهای پیوسته و پنل ب مربوط به متغیرهای دوارزشی پژوهش است.

جدول ۱

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

پنل الف: متغیرهای پیوسته

نام متغیر	نماد	تعداد مشاهدات	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی	کشدگی
تأخیر گزارش حسابرسی	LAG	۱۴۵۰	۴.۳۴۷	۴.۴۲۵	۴.۷۷۰	۳.۶۸۸	۰.۳۳۹	-۰.۵۵۲	۲.۰۰۴
حق الزحمه حسابرسی	AUDFEE	۱۴۵۰	۶.۸۳۵	۶.۷۳۸	۱۰.۰۴۱	۴.۰۲۵	۱.۵۵۶	۰.۲۳۱	۲.۵۰۲
توانایی مدیریتی	MA	۱۴۵۰	۰.۲۸۸	۰.۳۱۶	۰.۵۲۳	-۰.۲۴۶	۰.۱۷۱	-۱.۶۵۶	۶.۱۸۱
عدم تقارن اطلاعاتی	INFASY	۱۴۵۰	۰.۳۳۹	۰.۳۰۷	۰.۸۰۳	۰.۰۳۱	۰.۲۲۲	۰.۴۸۳	۲.۲۶۹
اندازه شرکت	SIZE	۱۴۵۰	۱۴.۸۹۹	۱۴.۶۹۶	۱۸.۰۷۵	۱۲.۴۳۸	۱.۴۸۳	۰.۳۹۵	۲.۵۰۵
بازده دارایی‌ها	ROA	۱۴۵۰	۰.۱۳۷	۰.۱۱۵	۰.۴۱۶	-۰.۰۷۸	۰.۱۳۴	۰.۴۷۴	۲.۳۸۹
اهرم مالی	LEV	۱۴۵۰	۰.۵۵۹	۰.۵۶۰	۰.۹۰۶	۰.۱۹۹	۰.۱۹۹	-۰.۰۸۱	۲.۱۴۱
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۱۴۵۰	۷.۳۰۲	۴.۵۳۹	۲۹.۳۲۳	۰.۹۷۲	۷.۵۴۵	۱.۷۷۹	۵.۳۱۲

پنل ب: متغیرهای دوارزشی

نام متغیر	نماد	طبقه	فراوانی	درصد فراوانی
تجدید ارائه صورت‌های مالی	RESTMT	۱	۶۲۲	۴۲.۹
تجدید ارائه صورت‌های مالی	RESTMT	۰	۸۲۸	۵۷.۱
نوع اظهار نظر حسابرسی	AUDOP	۱	۸۲۳	۵۶.۸
نوع اظهار نظر حسابرسی	AUDOP	۰	۶۲۷	۴۳.۲
حاکمیت شرکتی	CG	۱	۳۰۳	۲۰.۹
حاکمیت شرکتی	CG	۰	۱۱۴۷	۷۹.۱
زیان‌ده بودن شرکت	LOSS	۱	۱۵۷	۱۰.۸
زیان‌ده بودن شرکت	LOSS	۰	۱۲۹۳	۸۹.۲
اندازه مؤسسه حسابرسی	BIGAUDIT	۱	۲۴۵	۱۶.۹
اندازه مؤسسه حسابرسی	BIGAUDIT	۰	۱۲۰۵	۸۳.۱
تغییر مؤسسه حسابرسی	DAUDCHANGE	۱	۳۲۷	۲۲.۶
تغییر مؤسسه حسابرسی	DAUDCHANGE	۰	۱۱۲۳	۷۷.۴

بر اساس نتایج جدول ۱، تأخیر گزارش حسابرسی با میانگین ۴.۳۴۷ و انحراف معیار ۰.۳۳۹ از پراکندگی محدودی برخوردار است و چولگی منفی آن نشان می‌دهد بخش بیشتری از مشاهدات در مقادیر بالاتر متمرکز شده‌اند. حق الزحمه حسابرسی با میانگین ۶.۸۳۵ و انحراف معیار ۱.۵۵۶ پراکندگی بیشتری دارد و توزیع آن نسبتاً متعادل است. توانایی مدیریتی با میانگین ۰.۲۸۸ و دامنه تغییرات از -۰.۲۴۶ تا ۰.۵۲۳،

چولگی منفی نسبتاً شدید و کشیدگی بالا دارد که نشان‌دهنده تمرکز بیشتر شرکت‌ها در سطوح پایین‌تر توانایی مدیریتی و وجود تعداد محدودی شرکت با مدیران بسیار توانمند است. عدم تقارن اطلاعاتی نیز با میانگین ۰.۳۳۹ و دامنه ۰.۰۳۱ تا ۰.۸۰۳ نشان می‌دهد شرکت‌های نمونه از نظر کیفیت محیط اطلاعاتی تفاوت قابل توجهی دارند. در میان متغیرهای کنترلی، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری بیشترین پراکندگی را نشان می‌دهد و چولگی و کشیدگی بالای آن ضرورت کنترل اثر داده‌های حدی را تأیید می‌کند. در بخش متغیرهای دوارزشی، ۴۲.۹ درصد مشاهدات با تجدید ارائه صورت‌های مالی همراه بوده‌اند و ۵۶.۸ درصد مشاهدات اظهارنظر مقبول دریافت کرده‌اند. همچنین، تنها ۲۰.۹ درصد مشاهدات دارای حاکمیت شرکتی قوی بوده‌اند که نشان‌دهنده ضعف نسبی سازوکارهای حاکمیتی در بخش قابل توجهی از شرکت‌های نمونه است.

بررسی ماتریس همبستگی نشان داد که توانایی مدیریتی با تجدید ارائه صورت‌های مالی، تأخیر گزارش حسابرسی و حق‌الزحمه حسابرسی رابطه منفی و معنادار دارد و با نوع اظهارنظر مقبول حسابرسی رابطه مثبت و معناداری نشان می‌دهد. این یافته اولیه بیانگر آن است که شرکت‌های دارای مدیران توانمندتر، به‌طور کلی با نتایج مطلوب‌تری در حسابرسی مواجه هستند. حاکمیت شرکتی نیز با کاهش تجدید ارائه، کاهش تأخیر گزارش حسابرسی، کاهش حق‌الزحمه حسابرسی و افزایش احتمال دریافت اظهارنظر مقبول همراه است. در مقابل، عدم تقارن اطلاعاتی با تجدید ارائه، تأخیر گزارش حسابرسی و حق‌الزحمه حسابرسی رابطه مثبت و با اظهارنظر مقبول رابطه منفی دارد. افزون بر این، بررسی ضرایب همبستگی میان متغیرهای توضیحی نشان داد که هیچ‌یک از ضرایب همبستگی از حدود بحرانی ۰.۷ یا ۰.۸ فراتر نمی‌رود و بنابراین شواهد اولیه‌ای از همخطی شدید میان متغیرهای مستقل مشاهده نشد.

نتایج آزمون مانایی لوین، لین و چو نشان داد که همه متغیرهای پژوهش در سطح مانا هستند؛ زیرا مقدار احتمال آزمون برای همه متغیرها کمتر از سطح معنی‌داری ۰.۰۵ بود. بنابراین، فرض صفر مبنی بر وجود ریشه واحد رد شد و استفاده از متغیرها در مدل‌های رگرسیونی با داده‌های ترکیبی، خطر بروز رگرسیون کاذب را به همراه ندارد. همچنین، نتایج آزمون F لیمر برای تمام مدل‌های پژوهش نشان داد که مقدار احتمال بزرگ‌تر از ۰.۰۵ است و در نتیجه روش تلفیقی برای برآورد مدل‌ها مناسب‌تر است. با توجه به تأیید روش تلفیقی، نیازی به اجرای آزمون هاسمن برای انتخاب میان اثرات ثابت و تصادفی وجود نداشت.

در بررسی مفروضات رگرسیونی، نتایج آزمون وایت نشان داد که در همه مدل‌ها مشکل ناهمسانی واریانس وجود دارد؛ ازاین‌رو، در برآورد نهایی مدل‌ها از خطاهای استاندارد تصحیح‌شده استفاده شد تا اعتبار آماره‌های آزمون حفظ شود. نتایج آزمون خودهمبستگی نشان داد که در هیچ‌یک از مدل‌ها مشکل خودهمبستگی جزء خطا وجود ندارد؛ زیرا مقدار احتمال آماره آزمون در همه مدل‌ها بزرگ‌تر از ۰.۰۵ بود. همچنین، نتایج شاخص تورم واریانس نشان داد که مقدار VIF همه متغیرها کمتر از حد بحرانی ۵ است و بیشترین مقدار آن مربوط به جمله تعاملی توانایی مدیریتی و عدم تقارن اطلاعاتی با مقدار ۳.۹۹۵ بود. بنابراین، مشکل همخطی شدید در مدل‌های پژوهش مشاهده نشد و امکان ورود همزمان متغیرهای مستقل، تعدیل‌گر و کنترلی به مدل‌ها وجود داشت.

جدول ۲

نتایج تخمین مدل اول پژوهش (متغیر وابسته: تجدید ارائه صورت‌های مالی)

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره Z	احتمال
مقدار ثابت	C	۸.۱۷۰۴۳۶	۰.۷۴۶۹۱۱	۱۰.۹۳۸۹۷	۰.۰۰۰۰
توانایی مدیریتی	MA	-۱.۱۲۳۳۱۶	۰.۳۴۷۳۴۴	-۳.۲۳۴۰۱۹	۰.۰۰۱۲
اندازه شرکت	SIZE	-۰.۵۳۳۶۲۶	۰.۰۵۱۶۵۳	-۱۰.۳۳۱۰۱	۰.۰۰۰۰

۰.۰۰۳۵	-۲.۹۲۳۸۳۶	۰.۶۴۰۳۲۳	-۱.۸۷۲۲۰۱	ROA	بازده دارایی‌ها
۰.۰۰۶۱	۲.۷۳۹۹۰۳	۰.۳۹۲۵۱۳	۱.۰۷۵۴۴۷	LEV	اهرم مالی
۰.۵۴۴۷	۰.۶۰۵۶۸۶	۰.۲۳۶۷۹۴	۰.۱۴۳۴۲۳	LOSS	زیان‌ده بودن شرکت
۰.۰۰۰۰	-۹.۱۲۲۸۰۲	۰.۰۰۹۵۹۵	-۰.۰۸۷۵۲۹	MB	نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری
۰.۰۰۰۳	-۳.۶۳۷۵۰۸	۰.۰۸۴۲۵۸	-۰.۳۰۶۴۸۸	BIGAUDIT	اندازه مؤسسه حسابرسی
۰.۰۲۵۵	۲.۲۴۲۰۵۱	۰.۲۰۸۵۵۷	۰.۴۶۷۵۹۶	DAUDCHANGE	تغییر مؤسسه حسابرسی
			۰.۳۶۹		ضریب تعیین مک‌فادن
			۳۳۴.۷۴۱		آماره LR
			۰.۰۰۰۰		سطح معناداری آماره LR

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که ضریب توانایی مدیریتی برابر با ۱.۱۲۳- و در سطح ۰.۰۵ معنادار است. بنابراین، توانایی مدیریتی اثر منفی و معناداری بر احتمال تجدید ارائه صورت‌های مالی دارد. به بیان دیگر، با افزایش توانایی مدیریتی، احتمال وقوع تجدید ارائه کاهش می‌یابد. این نتیجه نشان می‌دهد که مدیران توانمند با بهبود کیفیت گزارشگری مالی، کاهش خطاهای برآوردی و تقویت فرایندهای کنترلی، احتمال اصلاح و تجدید ارائه صورت‌های مالی را کاهش می‌دهند. آماره LR نیز با احتمال ۰.۰۰۰۰ نشان می‌دهد که مدل از معناداری کلی برخوردار است. در میان متغیرهای کنترلی، اندازه شرکت، بازده دارایی‌ها، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری و اندازه مؤسسه حسابرسی اثر منفی و معنادار و اهرم مالی و تغییر مؤسسه حسابرسی اثر مثبت و معنادار بر تجدید ارائه دارند؛ اما زیان‌ده بودن شرکت معنادار نیست.

جدول ۳

نتایج تخمین مدل دوم پژوهش (متغیر وابسته: تأخیر گزارش حسابرسی)

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
مقدار ثابت	C	۴.۳۵۹۴۱۵	۰.۰۸۱۱۱۷	۵۳.۷۴۲۴۶	۰.۰۰۰۰
توانایی مدیریتی	MA	-۰.۰۷۱۴۳۵	۰.۰۲۳۶۹۹	-۳.۰۱۴۳۱۹	۰.۰۰۲۹
اندازه شرکت	SIZE	۰.۰۱۶۹۰۵	۰.۰۰۵۳۳۴	۳.۱۶۹۱۳۱	۰.۰۰۱۸
بازده دارایی‌ها	ROA	-۰.۰۹۵۳۲۷	۰.۰۳۰۲۷۸	-۳.۱۴۸۴۲۴	۰.۰۰۱۹
اهرم مالی	LEV	-۰.۰۸۳۵۶۰	۰.۰۳۴۲۸۳	-۲.۴۳۷۳۴۷	۰.۰۱۴۹
زیان‌ده بودن شرکت	LOSS	۰.۰۱۸۷۱۲	۰.۰۲۵۹۳۰	۰.۷۲۱۶۴۲	۰.۴۷۰۶
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۰.۰۰۰۲۷۱	۰.۰۰۱۰۶۳	۰.۲۵۵۳۶۲	۰.۷۹۸۵
اندازه مؤسسه حسابرسی	BIGAUDIT	-۰.۰۹۳۰۹۳	۰.۰۱۸۹۰۶	-۴.۹۲۴۰۶۲	۰.۰۰۰۰
تغییر مؤسسه حسابرسی	DAUDCHANGE	۰.۲۱۲۶۹۲	۰.۰۱۷۱۸۷	۱۲.۳۷۴۹۵	۰.۰۰۰۰
ضریب تعیین تعدیل‌شده		۰.۵۳۷			
دوربین - واتسون		۱.۹۷۱			
آماره F		۱۲۸.۱۵۱			
احتمال آماره F		۰.۰۰۰۰			

بر اساس جدول ۳، ضریب توانایی مدیریتی برابر با ۰.۰۷۱- و از نظر آماری معنادار است. بنابراین، توانایی مدیریتی تأثیر منفی و معناداری بر تأخیر گزارش حسابرسی دارد و با افزایش توانایی مدیران، فاصله زمانی میان پایان سال مالی و تاریخ گزارش حسابرسی کاهش می‌یابد. این یافته نشان می‌دهد که مدیران توانمند با آماده‌سازی به موقع اطلاعات مالی، کاهش ابهام در فرایند رسیدگی و همکاری مؤثرتر با حسابرسان، زمان لازم برای تکمیل حسابرسی را کاهش می‌دهند. ضریب تعیین تعدیل‌شده ۰.۵۳۷ نشان می‌دهد مدل حدود ۵۳.۷ درصد از

تغییرات تأخیر گزارش حسابرسی را تبیین می‌کند. همچنین، آماره دوربین - واتسون برابر با ۱.۹۷۱ نشان‌دهنده نبود خودهمبستگی جدی در مدل است.

جدول ۴

نتایج تخمین مدل سوم پژوهش (متغیر وابسته: حق‌الزحمه حسابرسی)

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
مقدار ثابت	C	۸.۳۹۲۴۴۹	۰.۰۸۳۰۹۲	۱۰۱.۰۰۲۰	۰.۰۰۰۰
توانایی مدیریتی	MA	-۰.۱۷۳۳۲۶	۰.۰۵۶۱۷۴	-۳.۰۸۵۵۱۱	۰.۰۰۲۱
اندازه شرکت	SIZE	۰.۳۱۶۷۹۲	۰.۰۹۴۲۸۱	۳.۳۶۰۰۷۲	۰.۰۰۰۹
بازده دارایی‌ها	ROA	۱.۳۷۳۶۲۹	۰.۰۸۲۶۲۱	۱۶.۶۲۵۷۴	۰.۰۰۰۰
اهرم مالی	LEV	۰.۹۵۶۳۳۷	۰.۰۵۲۰۳۸	۱۸.۳۷۷۶۲	۰.۰۰۰۰
زیان‌ده بودن شرکت	LOSS	-۰.۰۹۲۲۲۲	۰.۰۳۷۱۷۹	-۲.۴۸۰۴۷۰	۰.۰۱۳۲
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	-۰.۰۰۶۰۸۸	۰.۰۰۱۱۱۵	-۵.۴۶۰۳۲۹	۰.۰۰۰۰
اندازه مؤسسه حسابرسی	BIGAUDIT	۰.۰۴۶۲۴۵	۰.۰۲۰۰۲۷	۲.۳۰۹۱۳۸	۰.۰۲۱۹
تغییر مؤسسه حسابرسی	DAUDCHANGE	-۰.۰۶۸۶۹۶	۰.۰۳۰۷۸۷	-۲.۲۳۱۳۳۵	۰.۰۲۶۷
ضریب تعیین تعدیل‌شده		۰.۵۵۳			
دوربین - واتسون		۱.۹۵۶			
آماره F		۲۹۹.۱۵۸			
احتمال آماره F		۰.۰۰۰۰			

یافته‌های جدول ۴ نشان می‌دهد که ضریب توانایی مدیریتی برابر با ۰.۱۷۳- و در سطح ۰.۰۵ معنادار است. بنابراین، توانایی مدیریتی اثر منفی و معناداری بر حق‌الزحمه حسابرسی دارد. به عبارت دیگر، شرکت‌های دارای مدیران توانمندتر، حق‌الزحمه حسابرسی کمتری پرداخت می‌کنند. این نتیجه بیانگر آن است که توانایی مدیریتی با کاهش ریسک صاحبکار، ارتقای کیفیت گزارشگری مالی و کاهش تلاش مورد نیاز حسابر، می‌تواند هزینه حسابرسی را کاهش دهد. ضریب تعیین تعدیل‌شده ۰.۵۵۳ نشان می‌دهد متغیرهای مدل توانسته‌اند حدود ۵۵.۳ درصد از تغییرات حق‌الزحمه حسابرسی را تبیین کنند. همه متغیرهای کنترلی در این مدل از نظر آماری معنادار هستند.

جدول ۵

نتایج تخمین مدل چهارم پژوهش (متغیر وابسته: نوع اظهارنظر حسابرسی)

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره Z	احتمال
مقدار ثابت	C	۱.۹۶۳۵۶۶	۰.۴۹۶۷۶۰	۳.۹۵۲۷۴۸	۰.۰۰۰۱
توانایی مدیریتی	MA	۱.۱۹۹۳۱۹	۰.۴۵۷۹۳۳	۲.۶۱۸۹۸۵	۰.۰۰۸۸
اندازه شرکت	SIZE	۰.۲۱۳۲۴۹	۰.۰۷۷۶۶۳	۲.۷۴۵۸۱۳	۰.۰۰۶۳
بازده دارایی‌ها	ROA	۱.۵۵۶۰۱۱	۰.۴۶۶۳۵۷	۳.۳۳۶۵۲۳	۰.۰۰۰۸
اهرم مالی	LEV	-۱.۴۳۳۱۳۵	۰.۵۶۵۱۷۲	-۲.۵۳۵۷۵۱	۰.۰۱۱۲
زیان‌ده بودن شرکت	LOSS	-۱.۵۱۰۷۵۰	۰.۵۱۹۶۲۰	-۲.۹۰۷۴۱۴	۰.۰۰۳۶
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۰.۰۱۰۵۶۵	۰.۰۰۷۳۸۳	۱.۴۳۰۸۹۴	۰.۱۵۲۵
اندازه مؤسسه حسابرسی	BIGAUDIT	۰.۴۵۵۴۳۵	۰.۱۴۱۰۸۸	۳.۲۲۸۰۳۴	۰.۰۰۱۲
تغییر مؤسسه حسابرسی	DAUDCHANGE	۰.۴۸۷۷۵۶	۰.۱۹۷۸۳۰	۲.۴۶۵۵۳۲	۰.۰۱۴۱

ضریب تعیین مکفادن	۰.۳۸۷
آماره LR	۳۶۲.۸۲۴
سطح معناداری آماره LR	۰.۰۰۰۰

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد که ضریب توانایی مدیریتی برابر با ۱.۱۹۹ و در سطح ۰.۰۵ معنادار است. بنابراین، توانایی مدیریتی اثر مثبت و معناداری بر احتمال دریافت اظهارنظر مقبول دارد. این یافته نشان می‌دهد که مدیران توانمندتر با کاهش تحریفات بااهمیت، ارتقای کیفیت اطلاعات مالی و بهبود کنترل‌های داخلی، احتمال صدور اظهارنظر مقبول توسط حسابرسان را افزایش می‌دهند. آماره LR و سطح معناداری آن نشان می‌دهد مدل از برازش کلی مناسب برخوردار است. همچنین، اندازه شرکت، بازده دارایی‌ها، اندازه مؤسسه حسابرسی و تغییر مؤسسه حسابرسی اثر مثبت و معنادار و اهرم مالی و زیان‌ده بودن شرکت اثر منفی و معنادار بر اظهارنظر مقبول دارند؛ اما نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری معنادار نیست.

جدول ۶

نتایج تخمین مدل پنجم پژوهش (متغیر وابسته: تجدید ارائه صورت‌های مالی)

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره Z	احتمال
مقدار ثابت	C	۸.۱۷۲۴۱۱	۰.۷۴۸۹۶۱	۱۰.۹۱۱۶۶	۰.۰۰۰۰
توانایی مدیریتی	MA	-۱.۳۰۱۲۹۲	۰.۳۸۹۷۶۶	-۳.۳۳۸۶۴۹	۰.۰۰۰۸
حاکمیت شرکتی	CG	-۰.۵۵۵۱۳۱	۰.۱۶۹۵۹۸	-۳.۲۷۳۲۲۲	۰.۰۰۱۱
توانایی مدیریتی × حاکمیت شرکتی	MA×CG	۱.۱۰۸۸۱۵	۰.۲۹۶۹۳۷	۳.۷۳۴۱۷۶	۰.۰۰۰۲
اندازه شرکت	SIZE	-۰.۵۳۳۸۷۷	۰.۰۵۱۷۱۷	-۱۰.۳۲۳۱۲	۰.۰۰۰۰
بازده دارایی‌ها	ROA	-۱.۸۹۱۹۲۵	۰.۶۴۳۸۲۰	-۲.۹۳۸۵۹۱	۰.۰۰۳۳
اهرم مالی	LEV	۱.۰۷۸۹۹۵	۰.۳۹۴۴۵۰	۲.۷۳۵۴۴۱	۰.۰۰۶۲
زیان‌ده بودن شرکت	LOSS	۰.۱۳۸۸۰۳	۰.۲۳۷۹۸۲	۰.۵۸۳۲۴۸	۰.۵۵۹۷
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	-۰.۰۸۷۸۷۴	۰.۰۰۹۶۲۲	-۹.۱۳۳۰۴۵	۰.۰۰۰۰
اندازه مؤسسه حسابرسی	BIGAUDIT	-۰.۲۸۸۱۵۵	۰.۰۹۹۲۳۵	-۲.۹۰۳۷۶۱	۰.۰۰۳۹
تغییر مؤسسه حسابرسی	DAUDCHANGE	۰.۴۵۸۲۸۱	۰.۱۹۲۲۴۷	۲.۳۸۳۸۱۰	۰.۰۱۷۶
ضریب تعیین مکفادن		۰.۳۸۱			
آماره LR		۳۵۳.۹۹۱			
سطح معناداری آماره LR		۰.۰۰۰۰			

بر اساس جدول ۶، ضریب جمله تعاملی توانایی مدیریتی و حاکمیت شرکتی برابر با ۱.۱۰۹ و معنادار است. از آنجا که ضریب اصلی توانایی مدیریتی منفی است، علامت مثبت جمله تعاملی نشان می‌دهد که حاکمیت شرکتی قوی، شدت رابطه منفی میان توانایی مدیریتی و تجدید ارائه صورت‌های مالی را کاهش می‌دهد. بنابراین، اثر کاهش‌دهنده توانایی مدیریتی بر تجدید ارائه در شرکت‌هایی با حاکمیت شرکتی ضعیف برجسته‌تر است. این نتیجه بیانگر آن است که توانایی مدیریتی در محیط‌هایی که سازوکارهای رسمی حاکمیت شرکتی ضعیف‌تر هستند، می‌تواند نقش جبرانی یا جانشینی بیشتری در کاهش ریسک تجدید ارائه ایفا کند. ضریب خود حاکمیت شرکتی نیز منفی و معنادار است و نشان می‌دهد شرکت‌های دارای حاکمیت قوی‌تر، به‌طور مستقیم نیز احتمال تجدید ارائه کمتری دارند.

جدول ۷

نتایج تخمین مدل ششم پژوهش (متغیر وابسته: تأخیر گزارش حسابرسی)

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
مقدار ثابت	C	۴.۳۶۰۳۰۵	۰.۰۷۸۱۸۱	۵۵.۷۷۱۶۸	۰.۰۰۰۰
توانایی مدیریتی	MA	-۰.۰۶۱۸۴۸	۰.۰۲۳۷۹۳	-۲.۵۹۹۴۴۳	۰.۰۱۰۰
حاکمیت شرکتی	CG	-۰.۰۴۴۷۲۱	۰.۰۲۰۳۸۶	-۲.۱۹۳۷۲۴	۰.۰۲۹۴
توانایی مدیریتی × حاکمیت شرکتی	MA×CG	۰.۰۸۷۷۳۷	۰.۰۳۰۶۹۴	۲.۸۵۸۴۶۴	۰.۰۰۴۷
اندازه شرکت	SIZE	۰.۰۱۵۱۷۱	۰.۰۰۵۵۹۰	۲.۷۱۴۲۰۸	۰.۰۰۷۲
بازده دارایی‌ها	ROA	-۰.۰۸۲۳۱۴	۰.۰۱۸۷۱۹	-۴.۳۹۷۳۳۵	۰.۰۰۰۰
اهرم مالی	LEV	-۰.۰۸۳۳۸۳	۰.۰۳۳۶۲۱	-۲.۴۸۰۰۸۰	۰.۰۱۳۲
زیان‌ده بودن شرکت	LOSS	۰.۰۲۰۶۱۸	۰.۰۲۵۶۱۵	۰.۸۰۴۹۱۳	۰.۴۲۱۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۰.۰۰۰۲۷۰	۰.۰۰۱۰۷۳	۰.۲۵۱۱۱۴	۰.۸۰۱۸
اندازه مؤسسه حسابرسی	BIGAUDIT	-۰.۰۹۳۲۶۸	۰.۰۱۸۹۹۳	-۴.۹۱۰۶۷۲	۰.۰۰۰۰
تغییر مؤسسه حسابرسی	DAUDCHANGE	۰.۲۱۱۷۲۰	۰.۰۱۷۷۹۴	۱۱.۸۹۸۲۲	۰.۰۰۰۰
ضریب تعیین تعدیل‌شده		۰.۵۶۷			
دوربین - واتسون		۱.۹۶۷			
آماره F		۱۳۵.۷۵۹			
احتمال آماره F		۰.۰۰۰۰			

نتایج جدول ۷ نشان می‌دهد که جمله تعاملی توانایی مدیریتی و حاکمیت شرکتی با ضریب ۰.۰۸۸ و احتمال ۰.۰۰۴۷ معنادار است. با توجه به منفی بودن ضریب توانایی مدیریتی، علامت مثبت جمله تعاملی نشان می‌دهد که حاکمیت شرکتی قوی اثر کاهنده توانایی مدیریتی بر تأخیر گزارش حسابرسی را تضعیف می‌کند. بنابراین، نقش توانایی مدیریتی در کاهش تأخیر گزارش حسابرسی در شرکت‌های دارای حاکمیت شرکتی ضعیف‌تر، پررنگ‌تر است. ضریب تعیین تعدیل‌شده مدل برابر با ۰.۵۶۷ است که نسبت به مدل پایه افزایش یافته و نشان می‌دهد افزودن متغیر حاکمیت شرکتی و جمله تعاملی آن، قدرت تبیین مدل را بهبود داده است.

جدول ۸

نتایج تخمین مدل هفتم پژوهش (متغیر وابسته: حق‌الزحمه حسابرسی)

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
مقدار ثابت	C	۸.۴۰۳۹۴۵	۰.۰۸۲۷۸۳	۱۰۱.۵۱۷۶	۰.۰۰۰۰
توانایی مدیریتی	MA	-۰.۱۳۶۹۲۲	۰.۰۵۹۷۶۳	-۲.۲۹۱۰۷۰	۰.۰۲۲۱
حاکمیت شرکتی	CG	-۰.۱۶۸۴۳۷	۰.۰۶۷۰۰۵	-۲.۵۱۳۷۸۰	۰.۰۱۲۳
توانایی مدیریتی × حاکمیت شرکتی	MA×CG	۰.۳۹۷۴۱۵	۰.۱۰۵۴۰۹	۳.۷۷۰۲۲۳	۰.۰۰۰۲
اندازه شرکت	SIZE	۰.۲۶۸۴۲۳	۰.۰۹۸۶۸۳	۲.۷۲۰۰۳۷	۰.۰۰۷۱
بازده دارایی‌ها	ROA	۱.۳۷۱۵۷۵	۰.۰۸۱۸۵۳	۱۶.۷۵۶۵۸	۰.۰۰۰۰
اهرم مالی	LEV	۰.۹۵۸۵۱۱	۰.۰۵۰۹۲۳	۱۸.۸۲۲۷۷	۰.۰۰۰۰
زیان‌ده بودن شرکت	LOSS	-۰.۰۹۱۵۲۱	۰.۰۳۶۹۲۰	-۲.۴۷۸۸۶۸	۰.۰۱۳۳
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	-۰.۰۰۶۰۶۴	۰.۰۰۱۱۱۳	-۵.۴۴۸۷۸۵	۰.۰۰۰۰
اندازه مؤسسه حسابرسی	BIGAUDIT	۰.۰۴۶۶۸۶	۰.۰۲۱۶۸۵	۲.۱۵۲۸۹۹	۰.۰۳۲۵

تغییر مؤسسه حسابرسی	DAUDCHANGE	۰.۰۶۱۸۴۰	۰.۰۳۱۳۲۷	-۱.۹۷۴۰۵۹	۰.۰۴۹۷
ضریب تعیین تعدیل شده		۰.۵۷۶			
دوربین - واتسون		۱.۹۸۶			
آماره F		۳۲۴.۱۰۳			
احتمال آماره F		۰.۰۰۰۰			

در جدول ۸، ضریب جمله تعاملی توانایی مدیریتی و حاکمیت شرکتی برابر با ۰.۳۹۷ و در سطح ۰.۰۵ معنادار است. با توجه به منفی بودن ضریب اصلی توانایی مدیریتی، این نتیجه نشان می‌دهد که حاکمیت شرکتی رابطه منفی میان توانایی مدیریتی و حق الزحمه حسابرسی را تعدیل می‌کند و از شدت اثر کاهنده توانایی مدیریتی بر حق الزحمه می‌کاهد. بنابراین، توانایی مدیریتی در شرکت‌هایی با حاکمیت شرکتی ضعیف، نقش بیشتری در کاهش حق الزحمه حسابرسی دارد. ضریب حاکمیت شرکتی نیز منفی و معنادار است و نشان می‌دهد حاکمیت شرکتی قوی به‌طور مستقیم با کاهش حق الزحمه حسابرسی همراه است. ضریب تعیین تعدیل شده ۰.۵۷۶ نیز بیانگر قدرت تبیین مناسب مدل است.

جدول ۹

نتایج تخمین مدل هشتم پژوهش (متغیر وابسته: نوع اظهارنظر حسابرسی)

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره Z	احتمال
مقدار ثابت	C	۲.۰۳۵۵۳۱	۰.۶۳۵۱۰۸	۳.۲۰۵۰۱۴	۰.۰۰۱۴
توانایی مدیریتی	MA	۱.۱۹۱۱۷۹	۰.۴۵۶۰۳۱	۲.۶۱۲۰۵۳	۰.۰۰۹۰
حاکمیت شرکتی	CG	۰.۲۴۹۸۴۷	۰.۰۷۵۴۴۷	۳.۳۱۱۵۵۸	۰.۰۰۱۰
توانایی مدیریتی × حاکمیت شرکتی	MA×CG	۰.۷۷۷۶۴۶	۰.۲۳۳۴۸۵	۳.۳۳۰۶۰۱	۰.۰۰۰۹
اندازه شرکت	SIZE	۰.۱۷۵۵۱۶	۰.۰۷۱۶۹۹	۲.۴۴۷۹۴۶	۰.۰۱۵۲
بازده دارایی‌ها	ROA	۱.۶۹۶۷۹۸	۰.۶۲۸۷۰۲	۲.۶۹۸۸۹۱	۰.۰۰۷۰
اهرم مالی	LEV	-۱.۵۸۴۱۵۶	۰.۴۶۱۷۳۲	-۳.۴۳۰۸۹۸	۰.۰۰۰۶
زیان ده بودن شرکت	LOSS	-۱.۶۷۷۹۳۷	۰.۴۷۰۲۴۸	-۳.۵۶۸۱۹۴	۰.۰۰۰۴
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۰.۰۱۰۵۶۶	۰.۰۰۷۳۷۴	۱.۴۳۲۷۷۰	۰.۱۵۱۹
اندازه مؤسسه حسابرسی	BIGAUDIT	۰.۴۵۵۰۸۶	۰.۱۴۱۱۴۲	۳.۲۲۴۳۱۸	۰.۰۰۱۳
تغییر مؤسسه حسابرسی	DAUDCHANGE	۰.۴۹۴۳۲۱	۰.۲۰۲۰۹۴	۲.۴۴۶۰۰۳	۰.۰۱۴۸
ضریب تعیین مک‌فادن		۰.۴۰۷			
آماره LR		۳۷۵.۳۰۳			
سطح معناداری آماره LR		۰.۰۰۰۰			

بر اساس جدول ۹، جمله تعاملی توانایی مدیریتی و حاکمیت شرکتی با ضریب ۰.۷۷۸ و احتمال ۰.۰۰۰۹ معنادار است. از آنجا که متغیر وابسته به‌گونه‌ای کدگذاری شده است که اظهارنظر مقبول مقدار یک می‌گیرد، علامت مثبت این ضریب نشان می‌دهد که حاکمیت شرکتی قوی رابطه مثبت میان توانایی مدیریتی و دریافت اظهارنظر مقبول را تقویت می‌کند. بنابراین، برخلاف سه مدل قبلی که حاکمیت شرکتی از شدت اثر کاهنده توانایی مدیریتی بر پیامدهای نامطلوب حسابرسی می‌کاست، در مدل اظهارنظر حسابرسی، حاکمیت شرکتی نقش مکمل دارد و همراه با توانایی مدیریتی احتمال دریافت اظهارنظر مقبول را افزایش می‌دهد. ضریب تعیین مک‌فادن ۰.۴۰۷ نیز نشان‌دهنده برازش قابل قبول مدل است.

جدول ۱۰

نتایج تخمین مدل نهم پژوهش (متغیر وابسته: تجدید ارائه صورت‌های مالی)

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره Z	احتمال
مقدار ثابت	C	۷.۹۳۱۷۷۲	۰.۷۷۲۲۷۵	۱۰.۳۷۰۶۵	۰.۰۰۰۰
توانایی مدیریتی	MA	-۱.۵۸۱۰۱۴	۰.۶۰۵۶۹۷	-۲.۶۱۰۲۳۹	۰.۰۰۹۴
عدم تقارن اطلاعاتی	INFASY	۱.۱۹۲۰۴۹	۰.۵۸۱۵۷۹	۲.۰۴۹۶۷۷	۰.۰۴۰۴
توانایی مدیریتی × عدم تقارن اطلاعاتی	MA×INFASY	-۲.۰۸۲۵۱۰	۰.۵۳۱۱۱۳	-۳.۹۲۱۰۳۱	۰.۰۰۰۱
اندازه شرکت	SIZE	-۰.۴۹۷۱۴۳	۰.۰۵۲۱۶۴	-۹.۵۳۰۴۳۷	۰.۰۰۰۰
بازده دارایی‌ها	ROA	-۱.۵۲۹۱۸۸	۰.۶۵۸۶۰۱	-۲.۳۲۱۸۷۲	۰.۰۲۰۲
اهرم مالی	LEV	۰.۹۶۱۵۰۵	۰.۳۹۷۴۶۹	۲.۴۱۹۰۶۹	۰.۰۱۵۶
زیان‌ده بودن شرکت	LOSS	۰.۲۳۲۷۷۴	۰.۲۴۰۹۴۰	۰.۹۶۶۱۰۷	۰.۳۳۴۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	-۰.۰۷۷۳۶۳	۰.۰۰۹۵۷۵	-۸.۰۷۹۲۲۸	۰.۰۰۰۰
اندازه مؤسسه حسابرسی	BIGAUDIT	-۰.۳۷۹۳۹۳	۰.۱۷۶۹۹۱	-۲.۱۴۳۵۷۲	۰.۰۳۲۶
تغییر مؤسسه حسابرسی	DAUDCHANGE	۰.۴۳۳۱۰۴	۰.۱۸۰۳۸۳	۲.۴۰۱۰۲۲	۰.۰۱۶۸
ضریب تعیین مک‌فادن		۰.۳۸۲			
آماره LR		۳۶۱.۲۰۳			
سطح معناداری آماره LR		۰.۰۰۰۰			

نتایج جدول ۱۰ نشان می‌دهد که جمله تعاملی توانایی مدیریتی و عدم تقارن اطلاعاتی با ضریب -۲.۰۸۳ و احتمال ۰.۰۰۰۱ معنادار است. بنابراین، عدم تقارن اطلاعاتی رابطه میان توانایی مدیریتی و تجدید ارائه صورت‌های مالی را به‌طور معناداری تعدیل می‌کند. از آنجا که ضریب اصلی توانایی مدیریتی نیز منفی است، علامت منفی جمله تعاملی نشان می‌دهد که در شرایط عدم تقارن اطلاعاتی بالاتر، اثر کاهنده توانایی مدیریتی بر تجدید ارائه صورت‌های مالی تقویت می‌شود. این یافته نشان می‌دهد که در محیط‌های اطلاعاتی مبهم‌تر، مدیران توانمند نقش پررنگ‌تری در کاهش خطاهای گزارشگری و پیشگیری از تجدید ارائه ایفا می‌کنند.

جدول ۱۱

نتایج تخمین مدل دهم پژوهش (متغیر وابسته: تأخیر گزارش حسابرسی)

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
مقدار ثابت	C	۴.۳۷۵۷۶۴	۰.۰۸۰۰۳۴	۵۴.۶۷۴۰۹	۰.۰۰۰۰
توانایی مدیریتی	MA	-۰.۰۸۰۱۱۳	۰.۰۳۳۸۴۴	-۲.۳۶۷۱۴۱	۰.۰۱۸۸
عدم تقارن اطلاعاتی	INFASY	۰.۰۶۵۵۲۷	۰.۰۲۷۱۹۸	۲.۴۰۹۲۱۸	۰.۰۱۶۹
توانایی مدیریتی × عدم تقارن اطلاعاتی	MA×INFASY	-۰.۰۹۷۴۲۶	۰.۰۲۳۴۹۲	-۴.۱۴۷۱۴۶	۰.۰۰۰۰
اندازه شرکت	SIZE	۰.۰۱۵۲۰۷	۰.۰۰۵۳۶۱	۲.۸۳۶۳۲۴	۰.۰۰۵۰
بازده دارایی‌ها	ROA	-۰.۰۸۸۱۹۸	۰.۰۱۸۳۰۳	-۴.۸۱۸۷۲۵	۰.۰۰۰۰
اهرم مالی	LEV	-۰.۰۸۵۲۰۰	۰.۰۳۵۰۶۹	-۲.۴۲۹۴۷۳	۰.۰۱۵۲
زیان‌ده بودن شرکت	LOSS	۰.۰۱۹۴۹۷	۰.۰۲۶۷۷۲	۰.۷۲۸۲۳۷	۰.۴۶۶۶
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۰.۰۰۰۳۰۵	۰.۰۰۱۱۶۳	۰.۲۶۲۲۷۲	۰.۷۹۳۱
اندازه مؤسسه حسابرسی	BIGAUDIT	-۰.۰۹۲۶۵۴	۰.۰۱۸۷۴۱	-۴.۹۴۴۰۵۱	۰.۰۰۰۰
تغییر مؤسسه حسابرسی	DAUDCHANGE	۰.۲۱۲۳۵۰	۰.۰۱۷۴۵۶	۱۲.۱۶۴۹۴	۰.۰۰۰۰

ضریب تعیین تعدیل شده	۰.۵۶۵
دوربین - واتسون	۱.۹۶۹
آماره F	۱۳۷.۵۳۹
احتمال آماره F	۰.۰۰۰۰

در جدول ۱۱، ضریب جمله تعاملی توانایی مدیریتی و عدم تقارن اطلاعاتی برابر با ۰.۰۹۷- و کاملاً معنادار است. این نتیجه نشان می‌دهد که عدم تقارن اطلاعاتی، اثر منفی توانایی مدیریتی بر تأخیر گزارش حسابرسی را تقویت می‌کند. به بیان دیگر، در شرکت‌هایی که سطح عدم تقارن اطلاعاتی بالاتر است، نقش مدیران توانمند در کاهش تأخیر گزارش حسابرسی برجسته‌تر می‌شود. ضریب مثبت و معنادار عدم تقارن اطلاعاتی نیز نشان می‌دهد که افزایش شکاف اطلاعاتی به‌طور مستقیم با افزایش تأخیر گزارش حسابرسی همراه است. ضریب تعیین تعدیل شده ۰.۵۶۵ نشان می‌دهد مدل توان توضیحی مناسبی دارد.

جدول ۱۲

نتایج تخمین مدل یازدهم پژوهش (متغیر وابسته: حق‌الزحمه حسابرسی)

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
مقدار ثابت	C	۸.۲۸۹۹۱۹	۰.۰۹۰۶۴۸	۹۱.۴۵۲۰۷	۰.۰۰۰۰
توانایی مدیریتی	MA	-۰.۱۷۶۰۱۵	۰.۰۸۳۴۲۳	-۲.۱۰۹۹۲۳	۰.۰۳۵۴
عدم تقارن اطلاعاتی	INFASY	۰.۴۱۶۳۸۱	۰.۰۹۰۹۴۹	۴.۵۷۸۱۶۳	۰.۰۰۰۰
توانایی مدیریتی × عدم تقارن اطلاعاتی	MA×INFASY	-۰.۸۳۰۶۸۳	۰.۲۳۰۴۷۱	-۳.۶۰۴۲۸۱	۰.۰۰۰۳
اندازه شرکت	SIZE	۰.۲۵۹۳۴۱	۰.۰۹۲۱۱۸	۲.۸۱۵۳۳۰	۰.۰۰۵۳
بازده دارایی‌ها	ROA	۱.۲۳۱۹۳۸	۰.۰۸۱۰۷۶	۱۵.۱۹۴۸۷	۰.۰۰۰۰
اهرم مالی	LEV	۰.۹۵۹۹۳۴	۰.۰۵۰۲۷۳	۱۹.۰۹۴۴۹	۰.۰۰۰۰
زیان‌ده بودن شرکت	LOSS	-۰.۱۱۲۳۶۷	۰.۰۳۷۲۷۳	-۳.۰۱۴۷۱۴	۰.۰۰۲۶
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	-۰.۰۰۳۷۰۲	۰.۰۰۱۱۱۶	-۳.۳۱۸۲۶۵	۰.۰۰۰۹
اندازه مؤسسه حسابرسی	BIGAUDIT	۰.۰۴۵۷۸۴	۰.۰۱۹۰۵۵	۲.۴۰۲۶۷۴	۰.۰۱۷۲
تغییر مؤسسه حسابرسی	DAUDCHANGE	-۰.۰۴۴۸۵۴	۰.۰۱۹۸۴۱	-۲.۲۶۰۶۷۴	۰.۰۲۴۸
ضریب تعیین تعدیل شده		۰.۵۸۲			
دوربین - واتسون		۱.۹۹۷			
آماره F		۳۳۲.۲۰۷			
احتمال آماره F		۰.۰۰۰۰			

نتایج جدول ۱۲ نشان می‌دهد که جمله تعاملی توانایی مدیریتی و عدم تقارن اطلاعاتی با ضریب ۰.۸۳۱- و احتمال ۰.۰۰۰۰۳ معنادار است. بنابراین، عدم تقارن اطلاعاتی اثر توانایی مدیریتی بر حق‌الزحمه حسابرسی را تعدیل می‌کند. از آنجا که ضریب اصلی توانایی مدیریتی نیز منفی است، می‌توان گفت در شرکت‌هایی با سطح بالاتر عدم تقارن اطلاعاتی، توانایی مدیریتی اثر قوی‌تری در کاهش حق‌الزحمه حسابرسی دارد. این نتیجه بیانگر آن است که مدیران توانمند در محیط‌های اطلاعاتی مبهم‌تر، با کاهش ریسک ادراک شده توسط حسابرس و بهبود قابلیت اتکای اطلاعات مالی، می‌توانند فشار افزایشی عدم تقارن اطلاعاتی بر هزینه حسابرسی را کاهش دهند. ضریب تعیین تعدیل شده ۰.۵۸۲ نشان‌دهنده بیشترین قدرت تبیین در میان مدل‌های خطی پژوهش است.

جدول ۱۳

نتایج تخمین مدل دوازدهم پژوهش (متغیر وابسته: نوع اظهارنظر حسابرسی)

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره Z	احتمال
مقدار ثابت	C	۲۰۵۱۰۲۴	۰۵۳۸۳۹۸	۳۸۰۹۴۹۳	۰۰۰۰۱
توانایی مدیریتی	MA	۱۲۱۴۳۲۵	۰۴۵۲۵۲۴	۲۶۸۳۴۵۱	۰۰۰۷۳
عدم تقارن اطلاعاتی	INFASY	-۰۵۹۵۸۰۵	۰۱۸۸۰۸۷	-۳۰۱۶۷۷۱۰	۰۰۰۱۶
توانایی مدیریتی × عدم تقارن اطلاعاتی	MA×INFASY	-۰۸۶۳۵۲۴	۰۲۸۶۲۸۱	-۳۰۱۶۳۵۴	۰۰۰۲۷
اندازه شرکت	SIZE	۰۱۶۲۳۷۸	۰۰۷۲۰۳۱	۲۲۵۴۲۸۴	۰۰۲۵۲
بازده دارایی‌ها	ROA	۱۷۰۸۰۶۲	۰۴۹۳۴۶۳	۳۴۶۱۳۷۷	۰۰۰۰۵
اهرم مالی	LEV	-۱۵۴۵۸۶۳	۰۴۸۴۶۳۳	-۳۰۱۸۹۷۶۳	۰۰۰۱۴
زیان‌ده بودن شرکت	LOSS	-۱۶۱۸۵۹۶	۰۴۷۴۰۵۸	-۳۴۱۴۳۴۰	۰۰۰۰۶
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۰۰۰۸۲۸۹	۰۰۰۷۶۳۱	۱۰۸۶۲۲۳	۰۲۷۷۴
اندازه مؤسسه حسابرسی	BIGAUDIT	۰۴۶۰۵۵۰	۰۱۴۰۸۵۵	۳۲۶۹۶۸۶	۰۰۰۱۱
تغییر مؤسسه حسابرسی	DAUDCHANGE	۰۴۷۰۳۰۵	۰۱۹۳۲۴۰	۲۴۳۳۷۸۹	۰۰۱۵۳
ضریب تعیین مک‌فادن		۰۴۱۸			
آماره LR		۳۸۰۷۸۲			
سطح معناداری آماره LR		۰۰۰۰۰			

بر اساس جدول ۱۳، توانایی مدیریتی اثر مثبت و معناداری بر احتمال دریافت اظهارنظر مقبول دارد، در حالی که عدم تقارن اطلاعاتی اثر منفی و معناداری بر آن نشان می‌دهد. جمله تعاملی توانایی مدیریتی و عدم تقارن اطلاعاتی نیز با ضریب -۰.۸۶۴ و احتمال ۰.۰۰۲۷ معنادار است. با توجه به اینکه متغیر وابسته اظهارنظر مقبول است، علامت منفی جمله تعاملی نشان می‌دهد که عدم تقارن اطلاعاتی بالا، رابطه مثبت میان توانایی مدیریتی و دریافت اظهارنظر مقبول را تضعیف می‌کند؛ هرچند اثر مستقیم توانایی مدیریتی همچنان مثبت و معنادار باقی می‌ماند. بنابراین، در محیط‌های دارای عدم تقارن اطلاعاتی بالا، بخشی از اثر مثبت توانایی مدیریتی بر اظهارنظر مقبول توسط فشار ناشی از ابهام اطلاعاتی کاهش می‌یابد. ضریب تعیین مک‌فادن ۰.۴۱۸ و آماره LR معنادار نشان می‌دهد مدل از برازش کلی مطلوبی برخوردار است.

در مجموع، نتایج مدل‌های پایه نشان داد که توانایی مدیریتی به‌طور معناداری با کاهش تجدید ارائه صورت‌های مالی، کاهش تأخیر گزارش حسابرسی، کاهش حق‌الزحمه حسابرسی و افزایش احتمال دریافت اظهارنظر مقبول همراه است؛ بنابراین فرضیه اصلی نخست پژوهش تأیید می‌شود. همچنین، نتایج مدل‌های تعدیل‌گری نشان داد که حاکمیت شرکتی در رابطه میان توانایی مدیریتی و نتایج حسابرسی نقش معنادار دارد. در پیامدهای نامطلوب حسابرسی، یعنی تجدید ارائه، تأخیر و حق‌الزحمه، حاکمیت شرکتی از شدت اثر کاهنده توانایی مدیریتی می‌کاهد، اما در مورد اظهارنظر مقبول، نقش مکمل دارد و اثر مثبت توانایی مدیریتی را تقویت می‌کند. افزون بر این، عدم تقارن اطلاعاتی نیز نقش تعدیل‌گر معناداری ایفا می‌کند؛ به‌گونه‌ای که در سه پیامد تجدید ارائه، تأخیر و حق‌الزحمه، اثر کاهنده توانایی مدیریتی را تقویت می‌کند، اما در مدل اظهارنظر مقبول، اثر مثبت توانایی مدیریتی را تضعیف می‌نماید.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که توانایی مدیریتی تأثیر معناداری بر تمامی ابعاد نتایج حسابرسی شامل تجدید ارائه صورت‌های مالی، تأخیر گزارش حسابرسی، حق‌الزحمه حسابرسی و نوع اظهارنظر حسابرسی دارد. به‌طور مشخص، افزایش توانایی مدیریتی با کاهش

احتمال تجدید ارائه صورت‌های مالی، کاهش تأخیر گزارش حسابرسی، کاهش حق‌الزحمه حسابرسی و افزایش احتمال دریافت اظهارنظر مقبول همراه بود. این یافته‌ها بیانگر آن است که مدیران توانمند از طریق بهبود فرآیندهای تصمیم‌گیری، استفاده کارآمد از منابع، استقرار کنترل‌های داخلی مؤثر و ارتقای کیفیت گزارشگری مالی، محیط اطلاعاتی مطلوب‌تری برای حسابرسان فراهم می‌کنند. در نتیجه، حسابرسان با ریسک اطلاعاتی کمتری مواجه شده و فرآیند حسابرسی با کارایی بیشتری انجام می‌شود. این نتایج با دیدگاه نظریه طبقه بالای مدیریت همسو است که بر نقش تعیین‌کننده ویژگی‌های مدیران در شکل‌دهی به پیامدهای سازمانی تأکید دارد (Hanlon et al., 2021; Ren et al., 2023). همچنین نتایج به دست آمده با پژوهش‌های انجام‌شده درباره تأثیر توانایی مدیریتی بر کیفیت گزارشگری مالی و کاهش رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیریتی سازگار است (Bazrafshan et al., 2021; Kumar & Goswami, 2021; Oskoue & Sureshjani, 2020).

در ارتباط با تجدید ارائه صورت‌های مالی، نتایج نشان داد که مدیران توانمند احتمال وقوع تجدید ارائه را کاهش می‌دهند. این یافته نشان می‌دهد که توانایی مدیریتی موجب افزایش دقت در برآوردهای حسابداری، بهبود نظارت بر فرآیند تهیه صورت‌های مالی و کاهش احتمال وقوع اشتباهات بااهمیت می‌شود. زمانی که مدیران از مهارت‌های تحلیلی و مدیریتی بالاتری برخوردار باشند، کیفیت کنترل‌های داخلی و سیستم‌های گزارشگری مالی نیز ارتقا می‌یابد و در نتیجه نیاز به اصلاح اطلاعات منتشرشده کاهش پیدا می‌کند. این نتیجه با شواهد ارائه‌شده توسط (Atika et al., 2022) مبنی بر نقش توانایی مدیریتی در بهبود کیفیت افشا و همچنین با یافته‌های (Bazrafshan et al., 2021) درباره ارتباط توانایی مدیریتی و کیفیت سود همخوانی دارد. از سوی دیگر، نتایج پژوهش حاضر از استدلال (Tunyi et al., 2025) نیز حمایت می‌کند که نشان می‌دهد ضعف در سازوکارهای اطلاعاتی و نظارتی می‌تواند زمینه ابهام در گزارش‌های مالی را فراهم کند و مدیران توانمند قادرند این ضعف‌ها را تا حد زیادی جبران نمایند.

یافته‌های مربوط به تأخیر گزارش حسابرسی نیز نشان داد که توانایی مدیریتی موجب تسریع فرآیند حسابرسی می‌شود. این نتیجه بیانگر آن است که مدیران توانمند با فراهم آوردن اطلاعات باکیفیت‌تر، کاهش پیچیدگی‌های غیرضروری در گزارشگری مالی و همکاری مؤثرتر با حسابرسان، زمان مورد نیاز برای تکمیل حسابرسی را کاهش می‌دهند. هنگامی که اطلاعات مالی از انسجام و کیفیت بالاتری برخوردار باشد، حسابرس برای گردآوری شواهد حسابرسی و رفع ابهامات به زمان کمتری نیاز خواهد داشت. این یافته با نتایج (Haque et al., 2025) که رابطه بین توانایی مدیریتی و نتایج مطلوب حسابرسی را تأیید کرده‌اند، همسو است. همچنین با مطالعاتی که نقش کیفیت اطلاعات و بازخوردهای مدیریتی را در بهبود فرآیندهای نظارتی و گزارشگری مورد تأکید قرار داده‌اند، سازگاری دارد (Hoben et al., 2020; Tsang et al., 2022). به بیان دیگر، توانایی مدیریتی نه تنها بر محتوای اطلاعات مالی اثر می‌گذارد، بلکه کارایی تعاملات میان شرکت و حسابرس را نیز افزایش می‌دهد.

در خصوص حق‌الزحمه حسابرسی، نتایج نشان داد که شرکت‌های دارای مدیران توانمندتر، حق‌الزحمه حسابرسی کمتری پرداخت می‌کنند. این یافته از منظر نظریه ریسک حسابرسی قابل تبیین است. حسابرسان هنگام تعیین حق‌الزحمه، میزان ریسک تحریف بااهمیت و پیچیدگی عملیات صاحبکار را مدنظر قرار می‌دهند. مدیران توانمند با ارتقای کیفیت گزارشگری مالی و کاهش عدم اطمینان اطلاعاتی، سطح ریسک ادراک‌شده توسط حسابرس را کاهش می‌دهند و در نتیجه نیاز به انجام آزمون‌های گسترده و صرف زمان اضافی کاهش می‌یابد. این نتیجه با یافته‌های (Lauwangsa et al., 2023) و (Dalwai et al., 2023) همسو است که نشان دادند توانایی مدیریتی با کاهش هزینه‌های مرتبط با نظارت و تأمین مالی همراه است. همچنین نتایج حاضر از یافته‌های (Wang, 2024) و (Tan, 2020) حمایت می‌کند که تأکید دارند ارزیابی ریسک صاحبکار یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده حق‌الزحمه حسابرسی است.

در ارتباط با نوع اظهارنظر حسابرس نیز نتایج پژوهش نشان داد که افزایش توانایی مدیریتی احتمال دریافت اظهارنظر مقبول را افزایش می‌دهد. این یافته نشان می‌دهد که مدیران توانمند با کاهش خطاهای گزارشگری، ارتقای کیفیت کنترل‌های داخلی و بهبود شفافیت اطلاعاتی، شرایطی را فراهم می‌کنند که حسابرس نسبت به مطلوبیت صورت‌های مالی اطمینان بیشتری حاصل نماید. این نتیجه با مطالعاتی که رابطه مثبت بین توانایی مدیریتی و کیفیت گزارشگری مالی را گزارش کرده‌اند، سازگار است (Kumar & Goswami, 2021; Saragih & Ali, 2022). همچنین با استدلال‌های مطرح‌شده در پژوهش (Neiroukh, 2025) مبنی بر نقش کیفیت حاکمیت و گزارشگری در بهبود پیامدهای حسابرسی همخوانی دارد.

بخش دوم یافته‌های پژوهش به نقش تعدیل‌گری حاکمیت شرکتی اختصاص داشت. نتایج نشان داد که حاکمیت شرکتی بر رابطه میان توانایی مدیریتی و تمامی ابعاد نتایج حسابرسی تأثیر معنادار دارد. نکته مهم آن است که ضرایب تعاملی در تمامی مدل‌ها بیانگر وجود اثر جانشینی بودند؛ بدین معنا که تأثیر مثبت توانایی مدیریتی بر نتایج حسابرسی در شرکت‌هایی با حاکمیت شرکتی ضعیف‌تر، قوی‌تر مشاهده شد. این نتیجه نشان می‌دهد که مدیران توانمند می‌توانند تا حدی خلأ ناشی از ضعف سازوکارهای نظارتی را جبران کنند. هنگامی که نظام حاکمیت شرکتی از کارایی لازم برخوردار نباشد، توانایی‌های فردی مدیران نقش پررنگ‌تری در کنترل ریسک‌ها و بهبود کیفیت گزارشگری مالی پیدا می‌کند. این یافته با دیدگاه جانشینی در نظریه نمایندگی سازگار است و با نتایج (Haque et al., 2025) و (Kharuddin & Basioudis, 2022) همخوانی دارد. همچنین پژوهش‌های مرتبط با اثربخشی کمیته حسابرسی و ساختارهای حاکمیتی نشان داده‌اند که سازوکارهای نظارتی و ویژگی‌های مدیریتی می‌توانند در برخی شرایط جایگزین یکدیگر شوند (Komal et al., 2022; Lee et al., 2022). از منظر نظری، یافته‌های مربوط به حاکمیت شرکتی نشان می‌دهد که در محیط‌هایی که ساختارهای نظارتی از بلوغ کافی برخوردار نیستند، سرمایه انسانی مدیران نقش حیاتی‌تری در حفظ کیفیت گزارشگری مالی ایفا می‌کند. این نتیجه با مطالعات مربوط به تنوع هیئت‌مدیره و نقش ساختارهای نظارتی در عملکرد شرکت نیز قابل تبیین است (Jiang et al., 2025). همچنین یافته حاضر با پژوهش‌های حوزه پاسخگویی و نظارت سازمانی که بر نقش مکمل یا جایگزین سازوکارهای رسمی و غیررسمی تأکید دارند، همسو است (Abraham et al., 2024; Ferry et al., 2022).

نتایج مربوط به فرضیه سوم نیز نشان داد که عدم تقارن اطلاعاتی نقش تعدیل‌گر معناداری در رابطه بین توانایی مدیریتی و نتایج حسابرسی دارد. برخلاف حاکمیت شرکتی، عدم تقارن اطلاعاتی اثر تشدیدکننده داشت؛ به این معنا که تأثیر توانایی مدیریتی بر بهبود نتایج حسابرسی در شرکت‌هایی با سطح بالاتر عدم تقارن اطلاعاتی، قوی‌تر بود. این یافته بیان می‌کند که ارزش توانایی مدیریتی زمانی بیشتر آشکار می‌شود که محیط اطلاعاتی شرکت با ابهام و عدم شفافیت بیشتری همراه باشد. در چنین شرایطی، مدیران توانمند می‌توانند از طریق بهبود کیفیت افشا، کاهش شکاف اطلاعاتی و ارائه اطلاعات قابل اتکاتر، نقش مؤثرتری در کاهش ریسک حسابرسی ایفا کنند. این نتیجه با یافته‌های (Saragih & Ali, 2022) و (Dalwai et al., 2023) همسو است که نشان داده‌اند توانایی مدیریتی در محیط‌های اطلاعاتی پیچیده، آثار قوی‌تری بر پیامدهای اقتصادی شرکت دارد.

همچنین یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج (Hesarzadeh & Rajabalizadeh, 2020) درباره نقش نهادهای نظارتی در کاهش پیچیدگی گزارشگری مالی و با استدلال‌های مطرح‌شده توسط (Tunyi et al., 2025) در خصوص ابهام اطلاعاتی و کیفیت گزارش‌های مالی همخوانی دارد. در شرایطی که عدم تقارن اطلاعاتی افزایش می‌یابد، حسابرسان با عدم اطمینان بیشتری مواجه می‌شوند و در نتیجه نقش مدیران توانمند در کاهش این عدم اطمینان برجسته‌تر می‌شود. این موضوع می‌تواند توضیح دهد که چرا تأثیر توانایی مدیریتی بر کاهش تجدید ارائه، کاهش تأخیر، کاهش حق‌الزحمه و افزایش احتمال دریافت اظهارنظر مقبول در سطوح بالاتر عدم تقارن اطلاعاتی تقویت می‌شود.

به طور کلی، یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که توانایی مدیریتی یکی از عوامل کلیدی مؤثر بر کیفیت و نتایج حسابرسی است و این اثر تحت تأثیر شرایط حاکمیتی و محیط اطلاعاتی شرکت قرار می‌گیرد. نتایج پژوهش از یک سو بر اهمیت انتخاب و حفظ مدیران توانمند تأکید دارد و از سوی دیگر نشان می‌دهد که نقش این مدیران در محیط‌های دارای ضعف حاکمیت شرکتی یا عدم تقارن اطلاعاتی بالا، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. این یافته‌ها در مجموع با ادبیات نوین حسابرسی، حاکمیت شرکتی و مدیریت راهبردی همسو بوده و شواهد جدیدی را برای بازار سرمایه ایران فراهم می‌آورد (Assad et al., 2024; Nugroho & Permata, 2023; Parker et al., 2024).

این پژوهش نیز همانند سایر مطالعات تجربی با محدودیت‌هایی مواجه بوده است. نخست، اندازه‌گیری توانایی مدیریتی بر مبنای شاخص‌های غیرمستقیم انجام شده و امکان سنجش کامل تمامی ابعاد مهارتی و رفتاری مدیران وجود نداشته است. دوم، جامعه آماری پژوهش محدود به شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده و تعمیم نتایج به سایر شرکت‌ها یا سایر کشورها باید با احتیاط صورت گیرد. سوم، برخی متغیرهای رفتاری و روان‌شناختی مدیران که می‌توانند بر نتایج حسابرسی اثرگذار باشند، به دلیل محدودیت دسترسی به اطلاعات در مدل لحاظ نشده‌اند. همچنین استفاده از داده‌های ثانویه ممکن است برخی جنبه‌های کیفی روابط میان مدیریت و حسابرسان را منعکس نکند.

پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده نقش سایر ویژگی‌های مدیریتی از جمله بیش‌اعتمادی مدیران، تجربه حرفه‌ای، تخصص مالی و ویژگی‌های شخصیتی را در تبیین نتایج حسابرسی بررسی کنند. همچنین می‌توان نقش سایر سازوکارهای حاکمیت شرکتی نظیر استقلال هیئت‌مدیره، تمرکز مالکیت و ویژگی‌های کمیته حسابرسی را به عنوان متغیرهای تعدیل‌گر یا میانجی مورد مطالعه قرار داد. انجام پژوهش‌های مقایسه‌ای میان کشورهای مختلف و بازارهای سرمایه توسعه‌یافته و در حال توسعه نیز می‌تواند به درک بهتر اثرات نهادی بر روابط مورد بررسی کمک کند. استفاده از روش‌های داده‌کاوی، یادگیری ماشین و تحلیل‌های طولی پیشرفته نیز می‌تواند زمینه مناسبی برای توسعه این حوزه پژوهشی فراهم آورد.

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که شرکت‌ها باید در فرآیند انتخاب و انتصاب مدیران ارشد، توجه ویژه‌ای به توانایی‌های مدیریتی و شایستگی‌های حرفه‌ای داشته باشند. سرمایه‌گذاران و تحلیلگران نیز می‌توانند توانایی مدیریتی را به عنوان یکی از شاخص‌های ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی و ریسک حسابرسی مدنظر قرار دهند. نهادهای ناظر بازار سرمایه لازم است برنامه‌هایی را برای ارتقای شفافیت اطلاعاتی و تقویت سازوکارهای حاکمیت شرکتی طراحی کنند تا زمینه بهره‌برداری بهتر از ظرفیت مدیران توانمند فراهم شود. همچنین مؤسسات حسابرسی می‌توانند در فرآیند ارزیابی ریسک صاحبکار، ویژگی‌های مدیریتی را به عنوان یکی از عوامل کلیدی در تعیین سطح ریسک، برنامه حسابرسی و حق‌الزحمه مورد توجه قرار دهند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازن اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازن و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

شفافیت داده‌ها

داده‌ها و مآخذ پژوهش حاضر در صورت درخواست از نویسنده مسئول و ضمن رعایت اصول کپی رایت ارسال خواهد شد.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

References

- Abraham, R., El-Chaarani, H., & Tao, Z. (2024). The Impact of Audit Oversight Quality on the Financial Performance of U.S. Firms: A Subjective Assessment. *Journal of Risk and Financial Management*, 17(4), 151. <https://doi.org/10.3390/jrfm17040151>
- Assad, S. N. B., Hamda, N., & Zakaria, N. (2024). The Impact of Managerial Accounting Practices on Financial Performance: A Preliminary Review. *Ibaf E-Proceedings*, 11(1), 82-100. <https://doi.org/10.33102/2g740v53>
- Atika, A., Utami, E. R., & Simamora, A. J. (2022). Does Managerial Ability Affect Segment Disclosure? Evidence From Indonesia. *Journal of Accounting and Investment*, 24(1), 169-186. <https://doi.org/10.18196/jai.v24i1.15975>
- Bazrafshan, A., Makarem, N., Hesarzadeh, R., & SalmanAbbood, W. (2021). Managerial Ability, Earnings Quality and ISIS: Evidence From Iraq. *International Journal of Emerging Markets*, 18(9), 3085-3115. <https://doi.org/10.1108/ijoem-08-2020-1012>
- Bissol, L. S. M., & Oliveira, U. R. d. (2022). A Research Profile on Internal Audit Quality. *Contextus - Revista Contemporânea De Economia E Gestão*, 20, 72-87. <https://doi.org/10.19094/contextus.2022.72469>
- Dalwai, T., Habib, A. M., Mohammadi, S. S., & Hussainey, K. (2023). Does Managerial Ability And auditor Report Readability Affect Corporate Liquidity and Cost of Debt? *Asian Review of Accounting*, 31(3), 437-459. <https://doi.org/10.1108/ara-06-2022-0151>
- Ferry, L., Midgley, H., Murphie, A., & Sandford, M. (2022). Auditing Governable Space—A Study of Place-based Accountability in England. *Financial Accountability and Management*, 39(4), 772-789. <https://doi.org/10.1111/faam.12321>
- Hanlon, M., Yeung, K., & Zuo, L. (2021). Behavioral Economics of Accounting: A Review of Archival Research on Individual Decision Makers*. *Contemporary Accounting Research*, 39(2), 1150-1214. <https://doi.org/10.1111/1911-3846.12739>
- Haque, F., Puwanenthiren, P., Alam, M. S., & Nadarajah, S. (2025). Managerial Ability and Audit Outcomes. *Journal of Accounting Auditing & Finance*, 41(2), 636-675. <https://doi.org/10.1177/0148558x251335528>
- Hassan, N. A., Zailani, S., & Rahman, M. K. (2021). Impact of Integrated Audit Management Effectiveness on Business Sustainability in Manufacturing Firms. *Management Research Review*, 44(12), 1599-1622. <https://doi.org/10.1108/mrr-10-2020-0658>
- Hesarzadeh, R., & Rajabalizadeh, J. (2020). Does Securities Commission Oversight Reduce the Complexity of Financial Reporting? *Revista de Contabilidad*, 23(1), 1-17. <https://doi.org/10.6018/rcsar.389791>
- Hoben, M., Ginsburg, L., Easterbrook, A., Norton, P., Anderson, R. A., Andersen, E., Boström, A. M., Cranley, L., Lanham, H. J., Weeks, L. E., Cummings, G. G., Holroyd-Leduc, J., Squires, J. E., Wagg, A., & Estabrooks, C. A. (2020). Comparing Effects of Two Higher Intensity Feedback Interventions With Simple Feedback on Improving Staff Communication in Nursing Homes – The INFORM Cluster-Randomized Controlled Trial. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-17993/v1>
- Jiang, J., Sajjad, S., & Yousaf, U. B. (2025). Task-Oriented Board Diversity and Managerial Ability: A Pathway to Firm Performance. *Business Strategy & Development*, 8(3). <https://doi.org/10.1002/bsd2.70203>
- Kharuddin, K. A. M., & Basioudis, I. G. (2022). On the Interrelation Between Corporate Governance, Audit and Earnings Quality: A Review of the Underpinning Theories. *International Journal of Academic Research in Accounting Finance and Management Sciences*, 12(3). <https://doi.org/10.6007/ijarafms/v12-i3/15235>

- Komal, B., Bilal, B., Ye, C., & Salem, R. (2022). The Impact of Audit Committee Effectiveness on Firms' Outcomes in China: A Systematic Review. *International Journal of Accounting and Information Management*, 30(5), 583-599. <https://doi.org/10.1108/ijaim-05-2022-0101>
- Kumar, M., & Goswami, R. (2021). Managerial Ability and Real Earnings Management Among Indian Listed Firms. *Vision the Journal of Business Perspective*, 28(4), 459-468. <https://doi.org/10.1177/09722629211046065>
- Lauwangsa, J. K., Suryadi, V. A., Adelina, Y. E., & Gunawan, V. P. (2023). Financial Distress and Managerial Ability on Audit Fee. *Jurnal Akuntansi Kontemporer*, 15(1), 37-51. <https://doi.org/10.33508/jako.v15i1.4127>
- Lee, J., Kim, S., & Kim, E. (2022). Environmental Responsibility, Social Responsibility, and Governance From the Perspective of Auditors. *International journal of environmental research and public health*, 19(19), 12181. <https://doi.org/10.3390/ijerph191912181>
- Murphy, L., Nightingale, J., & Calder, P. (2022). Difficulties Associated With Reporting Radiographer Working Practices – A Narrative Evidence Synthesis. *Radiography*, 28(4), 1101-1109. <https://doi.org/10.1016/j.radi.2022.08.007>
- Neiroukh, N. (2025). Unveiling the Nexus Between Audit Quality and Financial Performance: A Strategic Adaptation Approach Through Earnings Management and Corporate Governance. *Sage Open*, 15(4). <https://doi.org/10.1177/21582440251391115>
- Nguyen, T. T. B., & Li, D. (2021). A Systematic Literature Review Of food Safety Management System implementation In global supply Chains. *British Food Journal*, 124(10), 3014-3031. <https://doi.org/10.1108/bfj-05-2021-0476>
- Nugroho, H., & Permata, I. (2023). Sustainable Auditing: Practices and Perceptions in the Accounting Industry. *Golden Ratio of Auditing Research*, 3(2), 57-69. <https://doi.org/10.52970/grar.v3i2.377>
- Oskouei, Z. H., & Sureshjani, Z. H. (2020). Studying the Relationship Between Managerial Ability and Real Earnings Management in Economic and Financial Crisis Conditions. *International Journal of Finance & Economics*, 26(3), 4574-4589. <https://doi.org/10.1002/ijfe.2031>
- Parker, L. D., Guthrie, J., & Martin-Sardesai, A. (2024). Performance Management in the Australian Higher Education System – A Historically Informed Critique. *Accounting History*, 29(2), 215-235. <https://doi.org/10.1177/10323732241230348>
- Post, D. M., Chou, C. P., Ishikawa, M., Li, J., Soudien, C., & Welch, A. (2021). World Class University Publication Pressure Across Different Systems. *International Journal of Research Studies in Education*, 10(10). <https://doi.org/10.5861/ijrse.2021.a008>
- Rahman, C. (2020). Organizational Culture and Its Influence on Auditing Practices: A Case Study in Audit Firms. *Golden Ratio of Auditing Research*, 1(1), 24-33. <https://doi.org/10.52970/grar.v1i1.363>
- Ren, C., Situ, H., & Vesty, G. (2023). Umbrella Protectors? Analysing Valuing, Hybridity and Compromises for Chinese Middle Managers. *Accounting Auditing & Accountability*, 37(4), 1178-1208. <https://doi.org/10.1108/aaaj-05-2022-5805>
- Saragih, A. H., & Ali, S. (2022). The Role of XBRL Adoption on the Association Between Managerial Ability and Corporate Tax Outcomes: Empirical Evidence From Indonesia. *Journal of Applied Accounting Research*, 24(2), 217-234. <https://doi.org/10.1108/jaar-10-2021-0267>
- Tan, Y. (2020). Industry Tournament Incentives and Audit Fees. *Journal of Business Finance & Accounting*, 48(3-4), 587-612. <https://doi.org/10.1111/jbfa.12493>
- Tsang, J. Y., Peek, N., Buchan, I., Sabine, N. v. d. V., & Brown, B. (2022). Systematic Review and Narrative Synthesis of Computerized Audit and Feedback Systems in Healthcare. *Journal of the American Medical Informatics Association*, 29(6), 1106-1119. <https://doi.org/10.1093/jamia/ocac031>
- Tunyi, A. A., Hussain, T., Areneke, G., & Agyemang, J. (2025). Co-opted Boards and the Obfuscation of Financial Reports. *Abacus*. <https://doi.org/10.1111/abac.12366>
- Velte, P. (2020). Determinants and Consequences of Clawback Provisions in Management Compensation Contracts: A Structured Literature Review on Empirical Evidence. *Bur - Business Research*, 13(3), 1417-1450. <https://doi.org/10.1007/s40685-020-00135-9>
- Wang, T. (2024). Managerial Myopia and Audit Fees: Evidence From China. *Highlights in Business Economics and Management*, 33, 92-105. <https://doi.org/10.54097/0770we45>